Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИИ БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ.
БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 283 (16506) | 1983 оной декабриин 10, суббото | Сэн 3 мүнгэн.

ЭТЭ АЖАЛААР ЖЭЛЭЭ ТҮГЭСХЭЕ

рбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи, гол нэр оройдоол хахад һараһаа үлүүхэн саг үедэ партийна, совет болон ажахын органии хүтэлбэрилэгшэд байгша оноойнгоо дүнолон хаража, түсэбтэ даабаринуудаа гүйсэд хэ жэлдэ улам һайнаар хүдэлхэ үндэһэ һуу. талаар бүхы хүсэл оролдолгоёо зорюулжа йлгосотой. Юуб гэхэдэ, энэ жэлэй хүдэлмэ. гүүдһээ бүхыдөө табан жэлэй түсэбтэ даадүүргэлтэ, мүн үнгэрһэн жэлнүүдэй турша. гээгдэлээ хүсэлдүүлгэ ехэтэ дулдыдаха байн тухай тодорхой хөөрэлдөөнүүдэй районконференцинүүд дээрэ боложо байһаниинь

промышленна үйлэдбэрике хаража үзэе. Рес. промышленность продукци гүрэндэ худаларбан нэгэ һарынгаа түсэб 100,4 процент, бэр продукциин талаар 101,4 процент дүүр. Социалис мүрысөөнэй манлайда, урдынхи. дын вольфрам-молибденэй, Улаан-Үдын накомбинадууд, «Теплоприбор», авиационно Тимлюйн цементын заводууд, Хяагтын пларудник, Баян-Голой тоһоной завод, Муяын Таловкын түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдэй засад олон предприятинууд дабшаһан зан-

ностьмнай арбан нэгэ һарын туршада тои үйлэдбэрилхэ талаар ажалай бүтээсэ түсэбөө 100,4 процент дүүргэбэ.

артиин ЦК-гай ноябриин (1982 он), июниин ленумүүдэй шиидхэбэринүүдые, КПСС-эй ральна секретарь, СССР-эй Верховно Сове. мэй Түрүүлэгшэ нүхэр Ю. В. Андроповой е бодото дээрэнь дүүргэхын тула нютагай он ниитын эмхинүүдэй, ажахын органуудай ажалшадай эрид нэтэрүүгээр оролдожо байэмэ гэршэ боложо үгэнэ. Нэн түрүүн ажа һайжаруулха, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээ. дэлмэриин түрүү онол арга үргэнөөр хэрэгтой хэдэ хэдэн хэмжээнүүд абтаһан байна. аринуудаа, социалис уялгануудаа саг болйн шанартайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ хүдэлмэ. инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй зорюулагдаһан байгаа.

шиидхэгдээгүй асуудалнууд байһан зандаа. шухалань гэхэдэ, промышленна үйлэдбэригүй хүдэлхэ ябадал болоно гээшэ. Харин тагдалнууд үзэгдэһөөр гэжэ тэмдэглэлтэй. ан нэгэ һарын дүнгөөр, промышленна 29 хэ гү, али бүхы тоогойнь 15,6 процент түна дүүргэжэ шадаагүй. Иимэ предприятилокомотив-вагон заһабарилгын завод, «Бу» нэгэдэл, Байгалай модоной бааза, кондишленностиин нэгэдэл, гадар трикотаж хубка болон бусад ороно. Жэшээнь, ЛВРЗ түсэбөөр хараалагдаһанһаа 1,8 миллион родукци, трикотаж хубсаһанай фабрика 5,6 ргэй продукци дутуу гаргаад байна. Ушар лһээ гараха, үлэһэн саг соогоо оролдосоэршэтэйгээр хүдэлхэ гээшэ тэдэнэй гол зоха юм. Ажалай эмхидхэл хэзээ хэзээнэйдаха ушартай. Тиигэбэл зарим коллекти. а һайжаруулха аргатай байна бшуу. Жэйн үрэ жэмэсэй-овощой завод оройдоол 3 ргэй продукци дутуу гарганхай. Үгышье авто-заһабарилгын завод 8 мянган түхэри. сельхозтехникын» Зэдын отделени — 2 гэй, Загарайн карьероуправлени — 3 мян. Хандагатайн леспромхоз — 20 мянган түкци арбан һарын түсэбһөө доогуур гара юм. Эдэ бүгэдые усадхажа, гээгдэгшэдэй арга хаанашье бии гээшэ. Гансал оролэрмэлзэл хэрэгтэй. Эндэ бүхы хүсэ шадалхы бэлиг шадабаряа гаргаха саг хүрэжэ бүтээсэ эрид дээшэлүүлэгдэхэ ёһотой.

ымнай барилгын эмхинүүд байгша ондо хүдэлжэ байнхай. Илангаяа капитальна һоашаглаха, барилга-хабсаралгын хүдэлбан нэгэ һарын түсэбүүд гүйсэд дүүргэгье үйлэдбэриин болон социально-соёлой объашаглалгада оруулха түсэбэй дүүргэлтэ хан зандаа. Үйлэдбэриин зарим шухала барэгдэбэшье ажаһуудалай, соёлой, элүүн болон гэгээрэлэй эмхи зургаануудай багүй һулаар ябуулагдана. Арбан нэгэ а байрын гэрнүүдые барижа, ашаглалгатүсэб арай гэжэ 51 процент бэелүүлэгдээд эһээ «Байрын гэрнүүд болон социальнообъектүүдые бариха түсэбүүдые дүүргэлхэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай байгша баһан тогтоол хангалтагүйгөөр дүүргэгдэн тобшолол хэхэдэ, алдуугүй ха юм. Энэ ехэ бэрхэшээл тохёолдоод байна. Юуб гээхинһээ хойшо бүхыдэнь ашаглалгада оруунүүдэй хэмжээнтэй адли байрын гэрнүүд соо ашаглалгада тушаагдаха жэшээтэй Теэд хэр энэмнай дүүргэгдэхэ гээшэб? Тиигэбэ ябабашье барилгын эмхинүүд, нэн гражданстрой», «Улан-Удэтрансстрой», «Бу» трестнүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, партифсоюзай организацинууд бии байгаа хүсэ териальна болон техническэ нөөсэнүүдые оруулагдаха объектнүүд дээрэ, илангаяа дтэ, элсүүлэн табиха, хоёр-гурбан халаанмхидхэхэ, али бүхы хангалгые эрид һайжа болоно ха юм. Тиигэбэл барилгын олохон бтэ даабаринуудаа дүүргэхэ арга болом- мдэглэлтэй.

эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые гүйсэд ханга- һалбаринуудай, тэрэ тоодо транспортын, оной, коллективүүд жэлэй дүүрэтэр бага гээжэ шадаха байна.

хыда харюусалгатай хаһа эхилэнхэй. Иланреспубликын малшад үбэлжэлгэ һайнаар үнна, мал ажалай продукци гүрэндэ худалдаха эд дүүргэхэ уялгатай гээшэ. Декабриин 1- гүрэндэ һү худалдаха жэлэй түсэб 96 про. 81 процент дүүргэгдээд байна. Мүнөө үедэ шахажа, ехэ шэгнүүртэй малые бэлэднуудта тушаажа, түсэбөө дүүргэхэһөө ондоо о байхагүй. Энэ хадаа нютагай партийна, ажахын органуудай, ажахын хүтэлбэрилэгын сэлжээндэ бэелүүлхэ хэрэг болоно рүүн энэмнай Яруунын, Улаан-Үдын, Түнхэ- районуудта сэхэ хабаатай.

ной дүүрэтэр богонихон саг үлэбэ. Энэ үе ын ажалшадай хүсэл эрмэлзэл, дүй дүршадабари энэ жэлэй түсэбтэ даабаринуудые гэхэ хэрэгтэ гүйсэд элсүүлэгдэхэ эзргэтэй. ческэ. ойлгууламжын хүдэлмэриие, имагтал бэелүүлгэдэ зорюулжа, ашаг үрэтэйгөөр, тоор эрхилхэ ёһотой болонобди. Тиимэһээ байбтэ даабаринууд болон социалис уялгануун үйлэдбэриин участок болон барилгын малай фермэ болон гүүртэнүүдтэ мүнөө байна гэжэ хүдэлмэришэншье, хүтэлбэрилэг. о ушартай.

жалтаар, эршэтэ ажалаараа энэ жэлые — арбан жэлэй гол, гурбадахи жэлые түгэсхэша хүн бүхэнэй нэрэ хүндын хэрэг болон-

КПСС-эй ОБЛАСТНОЙ КОМИТЕДТЭ

1984—1985 ОНУУДТА АРАДАЙ ХЭРЭГЛЭМЖЫН ҺАЙН ШАНАРТАЙ ЭД БАРАА ГАРГАЛГЫЕ ҮРГЭДХЭХЭ ТАЛААР УЛААН-ҮДЫН НАРИН СЭМБЫН КОМБИНАДАЙ БА УЛААН-ҮДЫН АВИАЦИОННО ЗАВОДОЙ КОЛЛЕКТИВҮҮДЭЙ СОЦИАЛИС УЯЛГАНУУД ТУХАЙ

КПСС-эй Центральна Комитет арадай хэрэглэмжын һайн шанартай эд бараа гаргалгые үргэдхэхэ талаар социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай Ф. Н. Самойловой нэрэмжэтэ Ивановска пумаажан бүдэй комбинадай, Москвагай гуталай үйлэдбэриин «Заря» нэгэдэлэй, Дмитровска оёдолой үйлэдбэриин «Юность» нэгэдэлэй, Ворошиловградай КПСС-эй XXV съездын нэрэмжэтэ трикотажна фабрикын үйлэдбэриин «Уралмаш» нэгэдэлэй, «Вильнюс» гэжэ мебельнэ комбинадта коллективүүдэй үүсхэлые һайшааһан байна.

Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай ба Улаан-Үдын авиационно заводой коллективүүд энэ үүсхэлые дэмжэжэ, 1984—1985 онуудта арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа гаргаха талаар үндэр социалис уялгануудые абаба.

Эдэ уялгануудые хаража үзөөд, КПСС-эй обкомой бюро нигэжэ тогтособо:

1. 1984—1985 онуудта арадай үргэн хэрэглэмжын һайн шанартай эд бараа гаргалгые ехэдхэхэ талаар Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай ба Улаан-Үдын авиационно заводой коллективүүдэй социалис уялгануудые дэмжэхэ (уялганууд хэблэгдэнэ).

2. Республикын Министрнүүдэй Совет, облсовпроф, ВЛКСМ-эй обком, КПСС-эй горкомууд болон райкомууд, горрайгүйсэдкомууд, министерствэнүүд, албан зургаанууд, нэгэдэлнүүд болон предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд:

— мүнөө үеын эрилтэдэ хүрэмэ арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа гаргахын түлөө бригаданууд, цехүүд, предприятинууд болон үйлэдбэриин нэгэдэлнүүдэй, коллективүүдэй хоорондын социалис мүрысөө үргэдхэн дэлгэрүүлхэ талаар политическэ болон эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулха;

— арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа гаргадаг бүхы коллективүүдтэ арадай үргэн хэрэглэмжын һайн шанартай эд бараа гаргалгые үргэдхэхэ талаар 1984—1985 онуудай социалис уялгануудые хараалха;

— арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараанай ассортимент болон шанарые һайжаруулха, тэрэниие үйлэдбэрилгые үргэдхэхэ, хүн зондо үргэнөөр хэрэглэгдэдэг зүйлнүүдые гаргалгые ашаглаха талаар предприятинуудай, конструкторска организацинуудай оролдолгые дээшэлүүлхэ. Предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдые фабрикынгаа болон заводойнгоо маркын, мэргэжэлэйнгээ нэрэ хүндын түлөө үндэр харюусалгатайгаар хүмүүжүүлхэ.

Арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа гаргадаг республикын үйлэдбэриин нэгэдэлнүүд болон промышленна предприятинуудай коллективүүдэй социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолходоо, продукциин ассортиментые шэнэлхэ, шанарые һайжаруулха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулха байна.

1984—1985 онуудта арадай үргэн хэрэглэмжын һайн шанартай эд бараа гаргалгые үргэдхэхэ талаар Улаан-Үдын Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ нарин сэмбын комбинадай коллективэй

СОЦИАЛИС УЯЛГАНУУД

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) ба июниин (1983 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, совет арадай ажаһуудалые саашадань һайжаруулха талаар партиин табиһан программые бэелүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулхые оролдон, комбинадай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай коллектив һайн шанартай бүдүүдые гаргалгые үргэдхэхын түлөө социалис мүрысөөндэ оролсон, 1984—1985 онуудта иимэ социалис уялгануудые баталан абана:

Үйлэдбэриин бүхы нөөсэ арга боломжонуудые гүйсэд хэрэглэн, хүдэлмэриин түрүү дүй дүршэл, ажалые эмхидхэлгын ба урмашуулгын бригадна гурим нэбтэрүүлэн, арбан нэгэдэхи табан жэлэй дүүрэтэр гүрэнэй шанарай тэмдэгтэй ба «Н» индексэтэй бүдүүдые бүхы продукциин 30 процентһээ бага бэшээр гаргаха.

Шанарай үндэр сэгнэлтэдэ, мүнөө үеын моодын эрилтэдэ гүйсэд харюусама шэнэ долоон янзын бүдүүдые гаргаха.

Гурбан янзын бүд гүрэнэй шанарай тэмдэгтэ хүргэхэ. Мүнөөнэй моодын эрилтэдэ харюусама онсо һайн шанртай, хүн зондо үргэнөөр хэрэглэгдэдэг бүдүүдые 100 мянган түхэригтэ гаргаха. 1984—1985 онуудта арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа түсэбһөө гадуур 1 миллион 20 мянган түхэригтэ, тэрэ тоодо гүрэнэй Шанарай тэмдэгтэй бүдүүдые 300 мянган түхэригтэ, «Н.» индексэтэй бүдүүдые 500 мянган түхэригтэ гаргаха.

Хүн зондо үргэнөөр хэрэглэгдэдэг бүдэй 65 процентые үнгыень шэнэлхэ.

Гол мэргэжэлэй 350 хүдэлмэришэдые түрүү дүй дүршэлдэ һургаха, «Шанарай талаар эрхимлэгшэ» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргые 120-ёод хүндэ олгохо.

156 инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй, тэрэ тоодо 65 мастернуудай мэргэжэлые дээшэлүүлхэ.

Үйлэдбэриие хүтэлбэрилхэ автоматизированна гурим саашадань нарижуулха хэмжээнүүдые абаха, нооһо угаалгын цехтэ АСУ нэбтэрүүлхэ, нооһо угаалгын үйлэдбэриие автоматизированна хүтэлбэритэй болгохо.

Технологическа 40 түхеэрэлгэ ашаглаха, 200 түхеэрэлгэ шэнэлэн һэльбэхэ, технологическа 4 процесс автомат оньһотой болгохо.

Комбинадай хүдэлмэрилэгшэдые фабричка маркынгаа нэрэ хүндын түлөө үндэр харюусалгатайгаар хүмүүжүүлхэ.

1984—1985 онуудта арадай хэрэглэлгын эд бараа гаргалгые үргэдхэхэ ба шанарыень һайжаруулха талаар Улаан-Үдын авиационно заводой коллективэй

СОЦИАЛИС УЯЛГАНУУД

КПСС-эй XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он), июниин (1983 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, арадай үргэн хэрэглэмжын һайн шанартай эд бараа гаргалгые үргэдхэхэ талаар ороной түрүү предприятинуудай үүсхэлые дэмжэн, Улаан-Үдын, авиационно заводой коллектив 1984—1985 онуудта арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа гаргаха талаар иимэ социалис уялгануудые баталан абана:

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа гаргалгые 34 процентээр үргэдхэжэ, 1985 ондо тэрэниие 20 миллион түхэригэй сэндэ хүргэхэ.

Хүн зондо үргэнөөр хэрэглэгдэдэг зүйлнүүдые, тэрэ тоодо «Уют-4» гэжэ кухниин мебель 30 процентээр ехээр гаргаха. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй һүүл болотор «Белка-4» гэжэ хубсаһа угаадаг машинын найдамтай хүдэлмэриин коэффициентые ГОСТ-оор хараалагдаһан 0,96-гай орондо 0,97-до хүргэхэ.

«Белка-10 М» гэжэ хубсаһа угаалгын шэнэ һайн машина гаргалгые ашаглажа, 1984 ондо 5 мянган, 1985 ондо 100 мянган иимэ машина гаргаха.

1985 ондо бүтээн гаргагдаһан зүйлнүүдэй түсэбөөр хараалагдаһан хэмжээнэй 40 процентһээ бага бэшые «Н» гэһэн индексэтэйгээр гаргаха.

«Белка-10 М» түхэлэй хубсаһа угаалгын машиные гүрэнэй Шанарай тэмдэгтэ хүргэхэ талаар бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулжа. 1985 ондо энэ машиные гүрэнэй Шанарай тэмдэгтэй болгохо.

Табан жэлэй дүүрэтэр гурбан шэнэ зүйлнүүдые ашаглажа, бүтээн гаргадаг болохо. 1984—1985 онуудта соёлой-ажаһуудалай ба ажахын хэрэглэмжын эд бараа түсэбһөө гадуур 450 мянган түхэригтэ гаргаха.

1984—1985 онуудта хубсаһа угаадаг машинануудые гаргаха комплексно оньһожоруулагдамал цех бии болгожо, тэндэ рободуудые, автомадуудые, конвейернүүдые болон бусад үндэр бүтээсэтэ оньһон түхеэрэлгэ хэрэглэжэ, оньһожоруулгын хэмжээе 80 процентһээ бага бэшэ болгохо.

Владимир Нимажапович Чагдуров Хяагтын районой Мөөрөошын совхозой эрхим механизаторнуудай нэгэн. Жолоошоной, механизаторай мэргэжэлтэй Чагдуров ямаршье ажалда түрүү зэргэдэ жагсадаг. Энэ жэлэй таряа хуряалга дээрэ тэрэ совхозойнгоо чемпион болоһон магтаалтай. Тэрэ дүрбэ мянга гаран центнер таряа сохиһон байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. Н. Чагдуров.

А. ШОЙЖОЛОВОЙ фото.

ХАБАЯА ХАРУУЛНА

— Манай барилга-хабсаралгын 575-дахи поездын коллектив юһэдэхи жэлээ БАМ-ай барилгада хабаадалсажа байна. Энэ хугасаа соо 150 миллион түхэригэй барилга хэжэ, Северобайкальск городто байрын гэрнүүдые, столово, магазинуудые, соёлой, һургуулиин байшангуудые, промышленна объектнүүдые олоор баряа, баринашье, Коллективнай социалис мүрысөөндэ тон эдэбхитэйгээр хабаадажа, һара бүриингөө даабариие 125—130 процент дүүргэнэ. Байгша оной хоёрдохи кварталай дүнгөөр СССР-эй Транспортна барилгын министерствын, профсоюзай ЦК-гай хоёрдохи мүнгэн шан, Хүндэлэлэй грамота абаа бэлэй. Амжалтаяа улам арьбадхаха гэжэ хүдэлмэришэднай яһала оролдоно. Байгша оной даабариие болзорһоонь 40 хоногоор урид дүүргэжэ, үшөө 500 мянган түхэригэй барилга хэхээр уялга абаад, хабаяа харуулна, — гэжэ тус поездын начальник В. И. Усов хүдэлмэришэдөө магтана.

Нээрээшье, барилга-хабсаралгын 575-дахи поездын коллектив жэлэй эхинһээ шангаханаар хүдэлжэ, барилга түргэнөөр, эрхим шанартайгаар хэжэ, бүхы объектнүүдые хараалагдаһан болзортонь ашаглалгада тушааха хэрэгтэ хамаг хүсэ шадалаа элсүүлнэ. Северобайкальск городые халуун уһаар, уураар хангаха ТЭЦ-эй барилга түлэг дундаа. Поездын үнинэй бэрхэ хүдэлмэришэд А. И. Курочкин, Н. Г. Голубев, Н. Н. Лащенко гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригадануудай коллективүүд ТЭЦ-эй барилгада тон эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, энэ шухала объектые саг болзортонь дүүргэхэ гэжэ эрмэлзэнэ. А. И. Курочкинай хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив ТЭЦ-эй һуури табилсаа бэлэй. Даабаряа хододоо 120—130 процент дүүргэжэ, социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябаһаар.

— Бидэ бүхы ажалаа бригадна подрядай гуримаар дүүргэнэбди. Хүдэлмэриин үнэтэ сагые хүсэдөөр хэрэглэжэ, барилгын материал арьбалнабди. Бригадымнай гэшүүд бии байгаа арга боломжонуудаа шадамар бэрхээр хэрэглэжэ, үдэр бүри эгээл үндэр бүтээсэ туйлахын түлөө тэмсэнэ. Гурбадахи жэлэйнгээ даабариие бүри октябриин 1-дэ дүүргээ һэмди. Саашадаа бүри эдэбхитэйгээр ажаллажа, ТЭЦ-эй барилгые хараалагдаһан болзортонь дүүргэжэ, Северобайкальск городой ажалшадые, БАМ-ай барилгашадые халуун уураар дутамаггүйгөөр хангахаар эрид шиидэнхэйбди,— гэжэ бригадир А. И. Курочкин мэдүүлнэ.

ТЭЦ-эй барилгые саг болзортонь дүүргэхэ арга боломжо эндэхи барилгашадта бии. Барилга-хабсаралгын 575-дахи поездын коллектив арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлэй даабариие 1984 оной түсэбөөр барилга хэжэ байһан тус коллектив бүри ехэ амжалта туйлаха байһаниинь лаб бата.

В. СТАРКОВ,
КПСС-эй Хойто-Байгалай горкомой инструктор.

ХЭДЫ БОЛОТОР НОБШОРОЛТОЙБ?

Эдэ үдэрнүүдтэ Кабанскын шубуунай фабрикын һаалиин фермэнүүдэй коллективүүд ниитынгээ адууһа малай үбэлжэлгые эмхитэй һайнаар үнгэргэхын тула бүхы хүсэеэ элсүүлэн оролдоно. Тобшолбол, фермэнүүдтэ ажалладаг һаалишад, үхэршэд үнеэдэйнгээ һү шэмые ехээр доошолуулхагүйн тула даажа абаһан малаа һайнаар харууһалжа, шэмэтэй, шанартай тэжээлээр таһалдуулангүй эдеэлүүлнэ.

Предприятиин мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд ниитынгээ малай үбэлжэлгэдэ эртээнһээ бэлдэхээр шиидэһэн аад, хараалһанаа бэелүүлжэ шадаагүй гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Ушарынь хадаа эндэ малай гүүртэ, һаалиин фермэнүүдтэ заһабарилгын хүдэлмэри мүнөө хүрэтэрөө үргэлжэлүүлэгдэһээр юм.

Зунай эхеэр малай байрануудые һэльбэн заһабарилхаар түхеэржэ байхадань, үбһэ хуряаха харюусалгата хаһа эхилшоо һэн. Удаань энэ хүдэлмэреэ һэргээжэ ябуулха үедэнь таряа хуряаха хаһа захалжа, орой намар болотор, хүйтэнэй эхилтэр үргэлжэлөө юм. Эдэ бүгэдэнһээ уламжалан, малайнгаа байрануудые октябрь һарын хахадһаа дулаалжа, заһабарилжа захалһан байна. Тиигэжэ кабанскынхиһаа бэшэ фабрикын бүхы фермэнүүдтэ заһабарилгынь хүдэлмэри һаяхан дүүргэгдэһэн юм.

Дурсагдагша предприятиин Колесовскын отделениие эрхилэгшэ, мүн эндэхи һаалиин гурбан фермэнүүдые даагшанар үбэлжэлгэдэ бэлдэхэ хүдэлмэри эмхидхэн ябуулха талаар горитойхон ажал хээ гэжэ тэмдэглэлтэй. Отделениин һаалиин гурбан фермэдэхи малай байрануудта үүдэ, сонхонуудынь заһабарилагдажа, шалань шэнэлэгдээ. Фермэнүүдэй механигууд шэбхэ шабааһыень суглуулжа сэбэрлэхэ транспортерынь, үнеэ һааха оньһон түхеэрэлгыень сүм заһабарилаа юм. Мүнөө эндэ бүхы оньһон түхеэрэлгэ, машинануудынь һаадгүй хүдэлгэгдэнэ. Тиихэдэ эндэхи гурбан фермэдэ хүсэд хүрэхөөр үбһэн, һолсомон асарагданхай юм.

Мүн Шигаевай, Твороговой һаалиин фермэнүүд һайнаар заһабарилагдажа бэлдэгдэнхэй. Малай байрануудта дулаан, сэбэршье. Фермэ бүхэндэнь тэжээлэй цехүүд һаадгүй хүдэлгэгдэжэ, үнеэдынь шанаржуулагдаһан хоолоор таһалгаряагүй хангагдана.

Тиин гэһээ Кабанскын фермэдэ бэрхэтэйхэн байдал ушаранхай. Эндэ малай шэнэ байра үнихэнэй баригдажа эхилһэн юм. Намартаа барилгынь хүдэлмэри дүүргэгдэһэншье һаа, досоохи түхеэрэлгэнүүдынь хүсэд тодхогдоогүй. Оньһон түхеэрэлгэнүүдыень сүм тааруулан тодхохоор захил абаһан «Бурятсельмонтажкомплект» управлениин Кабанскын ПМК-гай хабсаргагшад эндэ сентябрь һараһаа ажаллажа захалһан аад, мүнөө хүрэтэрөө хүдэлмэреэ дүүргэзгүй үргэлжэлүүлһэн зандаа. Эндэ 200 үнеэнэй багтаамжатай нэгэ байра һаяхан ашаглагдабашье, нүгөөдэнь хооһон зандаа тэбхынэ. Досоохи түхеэрэлгэнүүдэйнь саг болзортоо тодхогдонгүй орхигдошоһондо эндэ үбэлжэхэ 200 үнеэн мүнөө Каргино һууриндахи хуушарһан, унаха болоһон байрада абаашагданхай харууһалагдана. Оньһожоруулагдаагүй хуушан байрада харууһалагдажа байһан үнеэдэйнь һү шэмэ эрид доошолонхой гэхэ гү, али нёдондоной энэ үеынхиһөө хоёр дахин бага һүн һаагдана.

Дурсагдагша фермын хуушан байранууд соо абтаһан туталнуудынь түлжүүлэгдэнэ. Эндэ шэбхэ, шабааһа суглуулжа сэбэрлэхэ транспортерынь хүдэлгэгдэнэгүй, түмэр сорогоор туталнуудай ууха уһан дамжуулагданагүй. Хайша хэрэгээр орхигдошонхой энэ фермын байдалые һайжаруулхаар заһабарилгын хүдэлмэри түргэдхэхэ хэрэгтэ фабрикын мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд онсо анхарал хандуулнагүй. Илангаяа предприятиин инженернэ албанай барилгашадай ажал тон муугаар эмхидхэгдэнхэй.

Фабрикын инженернэ албанай хүдэлмэрилэгшэд энэ ажалаа бүхыдэнь үни хэжэ дүүргэхээр аргатай байбашье, ПМК-гай хабсаргагшадта, барилгашадта найдажа унжагайруулаа гэжэ хэлэлтэй. Тус фермэдэ хоёр электро-котел тодхогдонхой юм. Мүнөө нэгэниинь хүдэлгэгдэнэ. Нүгөөдыень хүдэлгэхын аргагүй гэхэ гү, али подстанцинь хүсэгүйдэнэ. Фабрикын ахамад инженер-энергетик Б. П. Сафронов энэ дутагдал усадхаха талаар яаралтай хэмжээнүүдые абанагүй.

Кабанскын һаалиин фермэдэ һү хүргэхэ гурбан түхеэрэлгэ тодхогдонхой юм. Тиин эдэ гурбанай нэгэниинь мүнөө хүдэлгэгдэнэ. Нүгөөдэ хоёройнь компрессорнуудэй эбдэрһэн дээрэһээ зогсоогдонхой. Хэрбээ эндэ оньһон түхеэрэлгэ, машинануудые техническэ талаарнь хангаха хүдэлмэреэ ээн ёһоор ябуулаа һаань, иимэ дутагдал ушархагүй бэлэй. Фермын механигтай, фабрикын инженернэ албанай хүдэлмэрилэгшэдтэй энээн тухай хөөрэлдэхэдэ бүхы зэмээ «Сельхозтехника» нэгэдэлдэ тохоно.

Дурсагдагша шубуунай фабрикын һаалишад һүүлэй жэлнүүдтэ һү ехээр һаажа, район дотороо түрүү һуурияа алдадаггүй бэлэй. Илангаяа Кабанскын фермын олохон һаалишад үнеэн бүриһөө жэлдээ 3 мянган килограмм һү абажа, холуур суурхагша һэн. Тиич мүнөө эндэ урданайнь алдар соло замханхай. Ушарынь гэхэдэ, шэнэ фермын барилга унжагайруулжа, бүхы хүдэлмэриень хойшолуулһандаа иимэ тулюур байдалда оруугаа гээшэ. Мүнөө эндэхи һаалишад абаһан уялгаяа дүүргэхэ аргагүй болонхой. Гэбэшье ушарһан бэрхэшээлээ дабажа, үбэлжэлгын һаранuудта һү һаалияа ехээр доошолуулхагүйн тула аһан шадалаараа оролдохын хажуугаар фабрикынгаа хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдһээ туһаламжа хүлеэһээр үнинэй.

С. ЧАЙКИН,
«Байкальские огни» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

О

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

УКАЗ

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЫЕ ЗАРЛАХА ТУХАЙ

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум нигэжэ тогтообо:

Россиин Совет Федеративна Социалис Республикын арбадахи зарлалай Верховно Соведэй наймадахи сессиие 1984 оной январиин 6-да Москва хотодо зарлаха.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ЯСНОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1983 оной декабриин 7.

ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИ

ГОЛ АНХАРАЛАА—ХҮН ЗОНДО

Сэлэнгын район арадай ажахын олон янзын һалбаринуудтай юм. Гэбэшье тус район өөрын онсо илгаа шэнжэтэй. Элшэ хүсэнэй — түлишын комплекс баригдажа, районой бүхы үйлэдбэридэ, мүн социальна хүгжэлтэдэ горитой ехэ нүлөө үзүүлдэг болонхой.

КПСС-эй Гусиноозерскын горкомой нэгэдэхи секретарь **А. С. Аржанович** промышленностиин, капитальна барилгын, хүдөө ажахын болон бусад һалбаринуудта һүүлшын гурбан жэлэй туршада хэгдэһэн хүдэлмэри тухай элидхэхэ зуураа, городской партийна организациин бэелүүлжэ байһан ажал ябуулга тушаа тоосоото элидхэл соогоо тодорхойлбо.

Партиин XXVI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые, КПСС-эй ЦК-гай удаадахи Пленумүүдэй хараалһан зорилгонуудые бэелүүлэн, коммунистнууд, болон бүхы ажалшад эдэбхи үүсхэлтэйгээр, зориг эрмэлзэлтэйгээр хүдэлжэ байна. Үйлэдбэриин олон һалбаринуудта зарим тэды амжалтанууд туйлагданхай. Жэшээнь, 1980 онһоо 1983 он болотор районой промышленна продукциин хэмжээн 40 процентээр дээшэлээ. Үйлэдбэридэ түрүү технологи, онол арга, хамтын подрядай туримаар хүдэлхэ дүй дүршэл нэбтэрүүлһэнэй ашаар ажалай бүтээсэ дээшэлээ. Гусиноозёрскын ГРЭС, Холбоолжоной нүүрһэнэй уурхай болон бусад предприятинуудай коллективүүд социалис мүрысөөндэ һайн үрэ дүнгүүдые туйлана. Хүдэлмэришэдые ажалай илалтада шэглүүлхэ талаар ГРЭС-эй партийна организаци илангаяа аша үрэтэйгөөр хүдэлнэ. Тоосоото үедэ эндэ ажалай бүтээсэ 57 процент дээшэлһэн байна. Тиихэдэ Холбоолжоной нүүрһэшэд мүнөө жэлэй түсэбһөө гадуур 35 мянган тонно түлишэ малтахаар хараална.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй эхинһээ хойшо эндэхи колхоз, совхозуудай хүгжэлтэдэ 16349 мянган түхэриг һомологдоо. Хүдөө ажахын үйлэдбэриин гол фонднууд 12,6 миллион түхэригөөр ехэ болонхой. Парти, правительствын нимэ анхаралда харюусан, районой малшад, таряашад Эдеэ хоолой программа бэелүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа ехээр оруулха гэжэ оролдоно. КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленумэй һүүлээр районно болон партийна эхин организацинуудай хүсэлэл оролдолгоор ажахы хоорондын ба ажахы доторхи тусхай шэглэл, үйлэдбэри хамтадхан томодхолго, мал ажалда промышленна технологи нэбтэрүүлгэ түргөөр үргэлжэлүүлэгдэнэ. Мал ажалай продуктнуудые ехээр үйлэдбэрилжэ, һү, мяха, ноохо гүрэндэ тушааха түсэбөө заатагүй дүүргэхэ зорилготойгоор сэлэнгынхид республика соогоо социалис мүрысөө үүсхэһэн байна. Тэдэнэр уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлнэ. Булагай фермын коллектив бүхыдөө үнеэн бүриһөө 3 мянган килограммһаа бага бэшэ һү жэлэй туршада һаадаг болоо. СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат Д. Д. Будаева 4,9 килограмм ноохо хонин бүриһөө хайшалаа. Партийна конференциин делегат П. Л. Гыылыковэй бригада хамтын подрядай гуримаар хүдэлжэ, гектар бүриһөө 18 центнер ороохо таряа хуряажа шадаа.

Элидхэлшэ партийна организацинингаа эмхидхэлэй ажал ябуулгые, ажалшадай дунда нүлөөлхы үүргэ хэр зэргэ дүүргэһые шүүмжэлхы шэглэлтэйгээр шэнжэлэн хэлэбэ. Үйлэдбэри дээрэ, социальна байгуулалтын хэрэгтэ, үзэл сурталай, политическэ-хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ дутуу дунданууд үшөө ушарна. Тиимэһээ тус конференциин делегадуудай, мүн эхин организацинуудай тоосоото суглаанууд дээрэ хэгдэһэн ажаглалта, дурадхал бүхэнине бодото дээрэнь бэелүүлхэ гээшэ угаа шухала гэжэ конференци дээрэ хэлэгдээ.

Шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлгын оршон байдалда тоосоото элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаһан коммунист бүхэн үйлэдбэринингөө ажал хэрэг тухай элидхэхэ зуураа, хүн зоной һуудал байдалай хэрэглэмжын бүхы талые дүүрэнээр хангаха ябадалда анхаралаа урданайхиһаа ехээр хандуулха гэһэн эрилтэ табиба.

— Гусиноозерскын ГРЭС-эй түрүүшын ээлжээн ашаглалгада оруулагдаашье һаань, социальна шэглэлэй барилганууд угаа ехэ гээгдэлдэ ороод, мүнөөшье болотор түсэбөөр хараалагдаһан объектнүүд баригдажа дүүргэгдээгүй байха юм, — гэжэ станциин партийна организациин секретарь **В. С. Яковенко** хэлэбэ. — Энергетигүүдэй Соёлой ордон, поликлиникэ, гостиница, бассейнтэй спорткомплекс, худалдаа наймаанай байшан гэхэ мэтэнүүдһээ гадна, байрын гэрнүүд олоор баригдаха ёһотой байгаа. Эдэ объектнүүд мүнөөшье хүрэтэрөө бэелүүлэгдээгүй. ГРЭС-эй хоёрдохи ээлжээнэй баригдаха үедэ городской партийна организаци эрид шууд эрилтэтэйгээр имагтал социальна шэглэлэй объектнүүдые бодхоолгын асуудалнуудые шиидхэхэ ябадалда нүлөө үзүүлхэ зэргэтэй. Хоёрдохёор, Гусиноозёрские болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ анхаралаа горитойгоор хандуулха саг тулаа. Манай город архитектурна түхэлөөрөө, ариг сэбэрые сахиха талаараа мүнөөнэй эрилтэдэ харюусанагүй. Ажаһуудалай эрилтэ хэрэглэмжын бирагүйгөөр хангагдадаг байһанһаа эрхим мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдэй манай городһоо нүүн ошохо ушарнууд олоор үзэгдэнэ. Энэ асуудалые заабол һаяын сагта шиидхэмээр болонхой.

— Һүүлэй жэлнүүдтэ комплексно болон ажал эхинһээнь эсэс хүрэтэрнь эмхидхэн ябуулдаг шэнэ түхэлэй бригаданууд Холбоолжоной уурхайда хүгжөөгдэнэ. Экскаваторнуудые хангадаг автотранспортна манай бригада хамтын подрядай гуримаар хүдэлжэ, 9 процентээр ажалай бүтээсэ дээшэлүүлжэ шадаа, — гэжэ «Востоксибуголь» нэгэдэлэй автобазын жолоошон **А. Е. Ваkуленко** хэлэбэ. — Хүдэлмэриин саг гээхэ ябадал хороогдоо, материальна нөөсэ гамтайгаар гаргашалагдадаг болоо, мүнөө журам бэхижэжэ, коллективизмын, бэе бэедээ шанга эрилтэ табиха эрхэ байдал байгуулагдаа. Саашадаа бүри һайнаар хүдэлхэбди гэжэ нүхэдэйнгөө зүгһөө мэдүүлнэб.

Холбоолжоной уурхайн директор **В. Ф. Калашников** нүүрһэшэдэй коллективэй зарим тэды туйлалтанууд тушаа хөөрэхэдөө, мүн лэ социальна шэглэлэй барилгануудай гээгдэлдэ ороһон ябадал дээрэ тогтобо. Предприятиин үйлэдбэриин объектнүүд ашаглалгада үгтөөд, харин хүдэлмэришэдэй ажалай газарта һайн эрхэ байдал түхеэрэгдээгүй. Энэ шэглэлэй объектнүүдые бодхоохо капитальна барилга тон муугаар табигданхай. Холбоолжоной уурхайда хүдэлмэришэдэй столово баригдаагүй байһаар, горнягуудай байха гэрнүүд угаа удаанаар бодхоогдоно. Хамһабариин үйлэдбэридэ хамаатай теплицын барилга зогсоогдоод байна. Социальна талаар хүдэлмэришэдтэ анхарал хандуулгые партийна хиналтада абаха ёһотойбди гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

«Туяана» нэгэдэлэй Гусиноозерскын филиалай ахамад инженер делегат **А. И. Яковлева** иигэжэ дуулгаһан байна:

— Байгша табан жэлэй эхинһээ хойшо шэнэ 45 оньһон түхеэрэлгэнүүдые ашаглаһанай, мүн оёдолшодой оролдолгын ашаар ажалай бүтээсэ 10 процент дээшэлээ. Амжалтамнай бүришье обёормоор байха аад, кадрнуудые тогтоон хүдэлгэхэ хэрэгтэ дутуу дунданууд ушарна. Гол шалтагаанинь гэхэдэ, эхэнэрнүүдэй таталягүй хүдэлхэ эрхэ байдал манай городто һайнаар түхеэрэгдээгүй. Хүүгэдэй ясли-садууд дуталдажа, хүдэлмэришэдэй ажалһаа гараха ушарнууд олон. Фабрикын дэргэдэ хүүгэдэй комбинадтай, ажаһуудалай эрилтэнүүдые хангаха албанай филиалтай комплексно социальна бааза байгуулха саг ерээ.

Хүдэлмэришэдэй хамтын байра барижа, кадрнуудые тогтоон хүдэлгэе гэһэн дурадхал «Востоксибэлектромонтажай» слесарь **А. Г. Кабанцов** оруулба.

— Арбан нэгэдэхи табан жэлэй эхинһээ хойшо хүдөөдэ 8 мянган дүрбэлжэн метр байра баригдабашье, гэрнүүдэй олонхинь колхоз, совхозуудай түб һууринуудта бодхоогдоо. Харин фермэ, отаралнуудта, үйлэдбэриин бусадшье участогуудта ажалшадай байранууд хуушаранхай, һандаранхай. Зарим тосхон һууринуудта соёлой гуламтанууд хаагданхай, банинууд хүдэлгэгдэнэгүй. Эдэ бүгэдэ асуудалнуудта анхаралаа заатагүй саг үргэлжэ хандуулжа байха ёһотойбди, — гэжэ хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай райкомой түрүүлэгшэ **В. Б. Басанов** мэдүүлээ.

«Эрдэм» колхозой түб һууринда столово, бани баригдаа, шэнэ полевой стан, 21 отаралнуудай 16-дань банинууд түхеэрэгдэнхэй. Хоёр квартиратай 16 гэр эндэ ашаглагдаа. Һургуулиин шэнэ байшан бодхоохо хүдэлмэри бэелүүлэгдэнэ. Ажабайдалай һайн эрхэ байдал түхеэржэ, залуушуулые колхоздонь хүдэлгэхэ хэрэгтэ мүн лэ анхарал хандуулагдадаг. Тиимэһээ 3 жэлэй туршада таблад хүбүүд, басагад һургуулиин һүүлээр түрэл нютагтаа хүдэлхэеэ үлэһэн байна. Эдэ бүгэдэн тушаа колхозой түрүүлэгшэ **Б. Л. Доржиев** делегадуудта дуулгаа.

Индустриальна аргаар эдеэ хоол болон тэрэнэй зүйлнүүдые бэлдээд, городой промышленна предприятинуудые нүүдэл аргаар хангахын тула манда гол столово баригдаха ёһотой гэһэн дурадхал Гусиноозерскын ОРС-ын хүдэлмэрилэгшэ **Л. И. Князькина** оруулба.

Конференциин бусад делегадууд городской партийна организациин анхаралые мүнөөхил социальна шэглэлэй асуудалнуудта хандуулһан байна.

Зарим ажахынуудта залуушуулые хүмүүжүүлгэдэ анхаралаа хандуулнагүй гэжэ ВЛКСМ-эй Гусиноозерскын горкомой секретарь **В. Н. Гвоздарьков** хэлээ. Тус хайлбал, Сэлэн-Дүүмын заһабарилгын—механическа заводой, «Бестужевский» совхозой парткомой секретарьнарай комсомолойнгоо организациин суглаануудташье хабаадалсадаггүй байһаниинь гайхалтай. КПСС-эй горкомой дэргэдэ залуу коммунистнуудай һуралсалые һайжаруулха хэрэгтэй гээд үгэ хэлэгшэ мэдүүлбэ.

Амжалтанууд тухайгаа Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хонишон **Н. Р. Очирова**, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Булагай фермые даагша **Т. Д. Дашинимаева** гэгшэд элидхэбэ. XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ **А. С. Иринчеев**, Кировэй нэрэмжэтэ совхозой директор **Г. С. Чебунин**, РАПО-гой соведэй түрүүлэгшэ **В. Е. Баторов** гэгшэд хүдөө ажахы эрхилэлгэдэ бии байгаа дутуу дундануудые усадхажа, саашадаа газарай үрэжэл, малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ тухай тодорхой һанамжа дурадхалнуудые оруулба.

Тобшолол хэхэдэ, КПСС-эй Гусиноозерско горком үйлэдбэриин гол шухала асуудалнуудта нүлөөлхы анхарал хандуулдаг байбашье, ажалшадай, хүн зоной ажабайдалай хэрэглэмжэдэ хамаатай хэрэгүүдые харааһаа алдаһан байшоо. Конференци дээрэ энэ талаар хэлэгдэһэн ажаглалта, эрилтэнүүдые шэнээр һунгагдаһан горком хиналта дороо абажа, эрид шууд хэмжээнүүдые абаха ёһотой. Конференциин абаһан тогтоол соо үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудые, социальна байгуулалтые саашадань хүгжөөхэ, эмхидхэлэй болон үзэл сурталай, ниитэ-политическэ хүдэлмэрине наринжуулан һайжаруулха хэмжээнүүд хараалагданхай.

Конференциин хүдэлмэридэ КПСС-эй обкомой бюрогой гэшүүн, облсовпрофой түрүүлэгшэ **А. Д. Чукаев** хабаадалсажа, үгэ хэлэбэ.

Шэнээр һунгагдаһан партиин горкомой эмхидхэлэй пленум боложо, горкомой нэгэдэхи секретаряар **А. С. Аржанович**, секретарьнараар **М. Д. Ангархаев**, **В. П. Бартуков** гэгшэд һунгагдаба.

Н. НАМСАРАЕВ,
манай корр.

Хододоо буурал сагаан толгойтой хадануудай хаяа туласа нэмжыһэн Хүнтэйн полинууд үргэн даа. Үнгэрһэн намар тиишэ ошоходоо Буряадай АССР-эй габьяата механизатор Далай Ринчинович Раднаевай хүтэлбэрилдэг тракторно-таряан ажалай бригадада хүрэхэ гэжэ яһалал яарагдаа бэлэй.

АЖАЛША БЭРХЭЭРЭЭ СУУРХАНАЛ

Алтан шаргал таряанай хоолосуудаа даажа ядан гунхуулан найгахадань, долгилжо байһан далайн дунда тамаржа ябаһандал үзэгдэхэ юм. Баргажан голой урда бэеэр нэмжыһэн үргэн полиин дунда оршодог полевой станда хүрэжэ ерэбэбди. Эндэ таби гаран наһанай, үндэршэг нарин бэетэй, шуран түргэн хүдэлэсэтэй хүн манине угтаа бэлэй. Бригадынгаа ажал хэрэгүүд тухай хөөрөөд, тээ саана таряа хадажа ябаһан бүлэг комбайнернууд тээшэ заажа, ошожо уулзая гэжэ уряа һэн. Эндэ хүдэлжэ байһан механизаторнуудтай танилсаһанайнгаа удаа Далай Ринчиновичые өөр тухайгаа хөөрэжэ үгэхыень дурадхагдаба. Өөр тухайгаа халта мүлтэ хоёр нэгэн үгэ хэлээд, нүхэд тухайгаа, ажал хүдэлмэри тухай хөөрөө һэн.

Далай Ринчинович ажалайнгаа намтар арбан гурба наһатайдаа эхилээ юм. Дайнай хүндэ хүшэр жэлнүүдтэ малшье адуулаа, морёор газаршье хахалаа. Техникэдэ дуратай Далай хүбүүн бригадынгаа мөөртэй ори ганса тракторайл хажуугаар эрьелдэдэг бэлэй. Нюдэндөө галтайхан энэ хүбүүе тэрэ үедэ суутай хүдэлжэ байһан, хожомынь Ажалай Улаан Тугай ордендо хүртэһэн, Буряадай АССР-эй габьяата механизатор болоһон Санжи Урбагаровна Гомбоева анхаржа, тракторист болохыень дурадхаа һэн. Уданьшегүй богонихон болзорой курс дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр булад хүлэгые жолоодожо эхилбэ. Тэрэл гэһээр мүнөө болотор механизаторай хүшэршье һаа, хүндэтэй ажалтай хахасанагүй.

Үһа саһаар хомор, ган гасуурта нэрбэгдэдэг энэ талада баян ургаса ургуулхань тиимэшье хүнгэн бэшэ. 1957 онһоо тракторно-таряан ажалай бригада толгойлжо ябаһан Далай Ринчинович Баргажан голой улаарилые һайн мэдэхэ болонхой. Тиимэһээл түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ, агротехникын эрилтэнүүдые наринаар сахиха зорилго механизатор бүхэнэй урда табигдадаг.

Таряашадай хара хүлһэ һайсал аахаруулһан ган гасуур жэлнүүдэй удаа дараалан һубарилдаһанине яагаад мартажа болохоб. Тэдээн сосхоо 1952, 1953 онуудые һанан һанан дурсана. Тиихэдэл энэ поли дээрэ гектар бүриһөө хоер гаран центнер ороохо таряа суглуулагдахада эндэ баян ургаса абажа болохо юм байна гэжэ этигээ бэлэй. Үндэр ургаса хуряаһанайнгаа түлөө «ИЖ» түхэлэй мотоциклаар шагнагдажа, хэды шэнээн баяр зугаа болоо гээшэ һэм. Залуул ябагдаа байна даа гээд тэрэ миһэрнэ. Тэрэнэй һүүлээр аяар хорин жэл үнгэрһэн хойно 1973 ондо энэ бригадынхид эгээл үндэр ургаса хуряагаа. Зарим полинуудһаа гектарай дүшэ гаран центнер ороохо таряан суглуулагдаһан юм.

Мүнөө энэ бригадын коллектив хамтын подрядай гуримаар хүдэлдэг. Бригадын гэшүүд хоёр звено боложо хубааранхай. Элинние дүршэл ехэтэй механизаторнууд Ринчин Цыдыпович Банзаров, Николай Нимаевич Дармаев хүтэлбэрилдэг. Звено бүхэндэ техникэ тааруугаар хубаарилагдажа үгтэнхэй. Звенонуудай поли амяарлагдан хуряагдана.

Энэ жэлэй хабар, намарай хүдэлмэринүүдые бригадын гэшүүд саг болзортонь хэжэ үрдеэ. Гурбан мянган гектарһаа үлүү таряаланһаа гектар бүриин 14,2 центнер ороохо таряан абтаа. 1614 гектар талмайда һайн шанартайгаар паар хахалагдаа. Гадна 600-гаад гектарта намарай паар хахалагданхай. Полиин һолоомон нэгэ газарта суглуулагдажа сомогдоод, хорёологдоо.

Ажалай үндэр амжалта туйлаһанайнгаа түлөө Хилганын колхозой тракторно-таряан ажалай бригадынхид 1983 ондо район дотор дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ илагшадай тоодо оролсожо, тусхай дипломоор шагнагдаһан байна. Комбайнер Николай Нимаевич Дармаев 480 гектарһаа 5623 центнер ороохо таряа суглуулжа, мүрысөөндэ илажа гараһанайнгаа түлөө КПСС-эй Баргажанай райкомой, райгүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа. Дугар Будаевич Мужанов, Сергей Бимбаранович Очиров, Бата Эрдынеевич Гармаев, Радна Урбагарович Галданов гэгшэдтэ үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаа.

Элэ жэлнүүдтэ тус бригадын коллективһээ ганса нютаг голдоо бэшэ, мүн республика соогоо суутай механизаторнууд тодорон гараа.

ҺУРГУУЛИИНХИДАЙ ОРОЛДОЛГО

Жэлэй эхиндэ Турунтаево һууринай дунда һургуулиин коллектив «Прибайкалец» колхозтой тусхай хэлсээ баталхадаа байгша ондо 25 гектар талмайда хартаабха, 5 гектар дээрэ куузику, 2 гектарта овощ тарижа ургуулха болоһон байгаа. Иигэжэ энэ һургуулиин ахилагша классуудай һурагшад хабар байхада хүдэлмэрөө эхилээ һэн. Тиихэдэ тэдэнэр үгэһэн газарысн өөһэдынгөө хүсөөр элдүүрилээ, богони болзорто һайн шанартайгаар үрэһээ таряа. Эндэ һурагшадые хүдэлмэридэ дүршүүлхэ талаар багша Владимир Федорович Одеров, һургуулиин директорэй орлогшо Валентина Григорьевна Заиграева гэгшэд хүтэлбэрилһэн байна. Мүн лэ эдэнэртэй хамта тракторист, һурган хүмүүжүүлэгшэ Г. И. Родионов ажаллалсаа.

Иигэжэ һурагшад, багшанар бүхэли зундаа поли дээрэ хүдэлжэ, ургасынгаа хойноһоо харууһалаа, үһалаа, буртаг ногоо түүгээ, шоройень обоолоо. Эдэ бүгэдын ашаар тэдэнэр баян ургаса хуряаһан байна. 32 гектар талмайн гектар бүриһөө 40 центнер хартаабха, 5 гектар дээрэһээ 2 мянган центнер куузику, 2 гектар газарай гектар бүриһөө 27 центнер овощ суглуулжа, ажахыдаа тушаагаа.

Ургаса хурялгада 6—10 классуудай һурагшад багшанартаяа хамта хабаадалсаһан байна. Иигэжэ энэ һургуулиин һурагшад бүхыдөө таба мянган түхэригэй хүдэлмэри хээ. Һайнаар хүдэлһэн олохон хүбүүд, басагадта колхозой правлениин зүгһөө Хүндэлэлэй грамота болон үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаһан байха юм.

П. ХАЛТАНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Прибайкалиин район.

ГАХАЙН МЯ
ҮЙЛЭДБЭРИЛ

Кировскэ областиин «Заречье» совхоздо малай рациондо тэжээлэй ехэхэн хубинь гэхэ гү, али 70 процентнь эдеэ хоолой үлөөдэһэн болоно. Россин Федерациин гахайн мяха үйлэдбэрилдэг хамһабариин ажахынуудта энэнь эгээл ехэ туйлалта мүн. Воронежой «Никольский» совхоздо энээндэ дүтэрхы дүн туйлагдаа. Эндэ тэжээлэй рациондо эдеэ хоолой үлөөдэһэн 69 процент болодог.

Эдеэ хоолой үлөөдэһэ хэрэглэжэ, гахай шахан таргалуулха гээшэ ниитын эдеэ хоолой территориальна управлениин ба трестнүүдэй, ажахын ажал ябуулгын нэгэ хубинь болоно. Федерацида гүрэнэй худалдаа наймаанай, потребкооперациин болон промышленна предприятинуудай 700-һаа дээшэ хамһабариин ажахы нимэ аргаар мяха үйлэдбэрилдэг байна. Квартал бүхэндэ промышленностиин эдеэ хоолой һалбаринуудта, столовонуудта, колхозой дэлгүүрнүүд дээрэһээ тэдэнэр 560—570 мянган тонно үлөөдэһэ суглуулна. Тэдэниие буйлуулһанай һүүлээр гахайнуудта эдюулнэ. Энэнь 110—120 мянган тонно ороохо алмаһантай адли юм.

Кировскэ областьдо эдеэ хоолой үлөөдэһөөр гахай шахан таргалуулха арга боломжонууд эдэбхитэйгээр, зээн ёһоор хэрэглэгдэнэ. Тэндэ байгуулагдаһан «Заречье» совхоз томо, гарзаяа харюулдаг ажахы болонхой. Эндэ 4 мянган гахай харууһалха 5 байра, үйлэдбэриин бусад барилганууд бии. Тэрэнэй ашаглалгада оруулагдахада гахайн мяха үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ талаар ажахын арга боломжонууд бүри ехэ болохо юм.

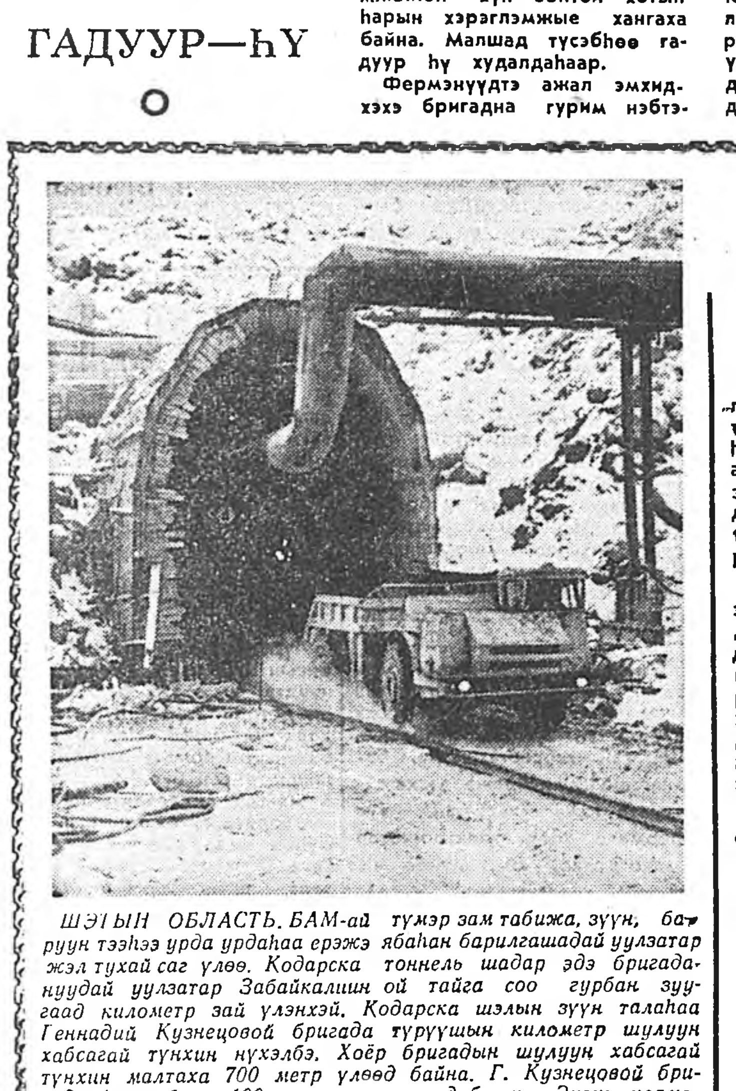
Федерацида эдеэ хоолой үлөөдэһөөр гахай шахан таргалуулгые эрхим һайнаар эмхидхэхын түлөө республиканска социалис мүрысөөн олочжэл соо үнгэргэгдэнэ. РСФСР-эй болон ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан тугууд илагшадта олгогдодог. Нэгэ иимэ туг Кировскэ областьдо, нүгөөдэнь Воронежско областьдо хадагалагдажа байна. Воронежско областиин хамһабариин ажахычууд мүрысөөнэй түрүүшүүлэй тоодо һаянай ороо юм. Энээндэ «Николь-

ТҮСЭБҺӨӨ ГАДУУР—ҺҮ

ЙОШКАР-ОЛА. Марийн АССР-эй фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй түсэбһөө гадуур гүрэндэ тушааһан һүн миллион хүн зонтой хотын һарын хэрэглэмжые хангаха байна. Малшад түсэбһөө гадуур һү худалдаһаар.

Фермэнүүдтэ ажал эмхидхэхэ бригадна гурим нэбтэрүүлһэн колхоз, совхозуудта эрхим дүнгүүд туйлагдана. «Кожласолинский» совхозой жэшээе онсолон тэмдэглэхээр юм. Эндэхи һү һаалиин комплексын багахан коллектив нарядгүй аргаар хүдэлжэ, 720 үнеэдэй хойноһоо харууһалдаг. Һаалишад хоёр халаанда хүдэлжэ, эсэсэй үндэр дүнгүүдые туйлажа шадаа. Жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 3 мянган килограммһаа дээшэ һүн һаагдаад байна.

Бригадна подряд хэрэглэхэ талаар ажахын дүй дүршэл автономито республикада үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнэ.

ШЭТЫН ОБЛАСТЬ. БАМ-ай түмэр зам табижа, зүүн, баруун тээһээ урда урдаһаа ерэжэ ябаһан барилгашадай уулзатар жэл тухай саг үлөө. Кодарска тоннель шадар эдэ бригадануудай уулзатар Забайкалиин ой тайга соо гурбан зуугаад километр зай үлэнхэй. Кодарска шэлын зүүн талаһаа Геннадий Кузнецовой бригада түрүүшын километр шулуун хабсагай түнхин нүхэлбэ. Хоёр бригадын шулуун хабсагай түнхин малтаха 700 метр үлөөд байна. Г. Кузнецовой бригада һара бүри 100 метр урагшаа дабшана. Энэнь нормоһоо дээгүүр.

Бригадна подрядай гурим проходчигуудай ажалай найдамтай тулгуурињ болонхой. Бригадын гэшүүн бүхэн хүдэлмэриин дүнгүүдээр һонирхоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Кодарска тоннелиин зүүн портал.

ТАСС-ай фотохронико.

Совет орон дотор

ХҮДЭЛМЭРЕЭ ШЭНЭЭР ЭМХИДХЭНЭ

АСТРАХАНЬ. Малшадай ажалые эмхидхэхэ шэнэ арга нэбтэрүүлээд, һая гээгдэнги байһан «Бузанский» совхоз социалис мүрысөөнэй түрүүшүүлэй зэргэдэ ороо юм. Мүнөө зундаа ажахыда үнеэн бүриһөө 10—12 килограмм һү үдэр бүри һаадаг байгаа.

Һүүлэй һаранuудай туршада эндэхи фермэнүүдтэ хэрэг байдалынь үндэһөөрөө хубилгагдаа юм. Дүрбэн звено захиргаантай хэлсээ баталанхай. Тэрэнэй ёһоор малшад ажалда хэрэгтэй бүхы юумээр хангагдана. Тогтоогдоһон даабаринуудые дүүргэхэ гээшэ тэдэнэй зорилго болоно. Үдэртэ абтаһан продукциин хэмжээнһээ салин мүнгэниинь дулдыдадаг болонхой.

Ажалаа иимэ аргаар эмхидхэдэг болоходоо, бүхы малшад малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ, продукциин шанарые һайжаруулха, үйлэдбэриин гаргашые хороохо гэжэ оролдоно. Үнеэн бүриин һаам 250 килограммаар дээшэлһэн, харин центнер һүнэй өөрынь үнэ сэн 2 түхэригөөр хороогдоһон байна. Совхоз гансал нэгэдэхи сортын продукци гүрэндэ худалдажа, горитой хэмжээнэй олзо оруулна.

АСУ ХЭРЭГЛЭНЭ

ТОМСК. «Октябрь» совхозой Зоркальцевска һүнэй-промышленна комплексдо электронно «Зоотехник» мал харууһалдаг болонхой. Эндэхи эрдэмтэд болон мэргэжэлтэд «Зоотехник» гэһэн запан хүтэлбэрилгын автомат түхеэрэлгэ нэбтэрүүлэгдэнхэй.

Оньһон түхеэрэлгэ бурүу, хашараг бүхэн тухай 100-һаа дээшэ мэдээнүүдые «хадуужа» байдаг, малай ашаг шэмэһээ дулдыдан, рацион тодорхойлдог юм. Тоолон тодорхойлхо түбһөө комплексын диспетчерскэ пунктда дохёо үгтэдэг. Иимэ заабаринуудай ёһоор малшад хүдэлмэрээ эмхидхэдэг байна.

Вершининскэ комплексдо «Зоотехник» гэһэн автомат түхеэрэлгэ амжалтатайгаар хэрэглэгдэнэ. Эндэ һү һаали хоёр дахин дээшэлһэн, продукциин өөрынь үнэ сэн эрид хороогдоһон байна.

Энэ табан жэлдэ областиин Асиновско, Кожевниковскэ болон бусад мал ажалай томо районуудай ажахынуудай мэргэжэлтэдтэ электронно «зоотехнигүүд» туһалдаг болохо.

СҮЛ ГУБИИН ДУНДАХИ НУУР

АШХАБАД. «Туркменремводстрой» трестын ажалшад Тедженскэ ажахыда 100 гектар талмайтай сөөрэм һаяхан ашаглалгада оруулаа юм. Шэнэ нуурта жэл бүри 120 тонно үнэтэ үүлтэрэй загаһан олзоборилогдодог байха.

Нуур сөөрэмүүдтэ загаһа үсхэбэрилгэ Туркменистанай экономикын залуу һалбари мүн. Эндэхи газар дайдын табанай дүрбэн хубиие Каракум эзэлдэг. Каракумай канаараар Амударья мүрэнэй үһанай сүл губида ерэдэг болоходо, загаһа үсхэбэрилгые хүгжөөхэ арга бии болоо юм. Республикын Ашхабадска болон Тедженскэ тусхай шэглэлтэй ажахынуудай 1200 гектар талмайтай нуур сөөрэмүүдһээ загаһан элбэг ехээр баригдадаг.

Мүнөө байгуулагдажа байһан Зеидскэ, Туямуюнска, Сары-Язынска сөөрэмүүд сүл губиин хизаарай гол мүрэнүүдэй ашаг шэмыень дээшэлүүлгэдэ горитой нэмэри болохо юм.

Энэ табан жэлдэ Туркменистанай тогтоогдомол нуур сөөрэмүүдтэ загаһа олзоборилго 1,5 дахин дээшэлүүлэгдэхээр хараалагдана.

ЭЛЕКТРОНИКО ХЭРЭГЛЭНЭ

НОВОСИБИРСК. Городой түб хубида оршодог автомобильнуудые түлишөөр хангадаг станцида электронно «заправщик» хүдэлгэгдэжэ эхилэнхэй. Юрын талоной орондо урьһаламжын картаар бензинэй түлөө тоосодог болоһон томо авто-ажахынуудай машинануудые оньһон мэргэн түхеэрэлгэ хангадаг болоо юм. Предприяти тухай мэдээнүүдтэй пластмасса пластинкые жолоошон тусхай газарта хээд, өөрынгөө кодые холбоходонь, электронико бензоколонкодо дохёо үгэнэ, нэгэн доро үгтэһэн бензинэй хэмжээн тухай, абаһан хүн тухай мэдээнүүдые хадуужа абана.

Иигэжэ түлишэ урьһаламжаар үгэхэ талонгүй гурим үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэжэ эхилэгдээ юм. Хэдэн жэлэй туршада үнгэргэгдэһэн туршалгын шалгалтада Новосибирскын 3 мянга гаран жолоошод хабаадаһан байгаа. Энэ арга булюу һайн байна гэжэ туршалга харуулаа. Түлишын гээлтэ хоролтодо орохо, хулгайлагдаха ябадалда һаалта хэгдээ, хангалгын болбосорол дээшэлүүлэгдээ.

КПСС-эй ЦК-гай июнийн Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

ҺУРАГШАДЫЕ, ҺУРГАГШАДЫЕ ХҮМҮҮЖҮҮЛГЭ

[...] багшалха [...]шэр болоо [...]аһаа энэ [...] Юуб гэхэдэ, [...]гшад хори- [...]ань тоолол- [...] жэлэй саа- [...]ртада һуужа [...] орходоо һу- [...] болонхой. [...] яаха гээ- [...]эзсэлэй бү- [...]р дамжан, [...]гжэлтэ ту- [...]эн тухай [...]рдань үзэг- [...] юумэнүүд [...] хүргэгдэнэ [...]билалтын эр- [...]юмэ мэдэхэ [...] юм. [...]аһаань аба- [...] үхибүүдэй [...] болошоо [...]дэнэр үхи- [...]даа оршон- [...]аһан, дуула- [...] ойн соо- [...]үүлжэ, саа- [...] боложо ур- [...]багшанарһаа, [...]ыдаха. [...]үнөө үеын [...]лалга орёо- [...]нии болон- [...]лха байнаб. [...]алһан, пед- [...] саг соо [...] хадаа иигэ- [...]ээб. [...] һургуулида [...] һуралсал-хү- [...]мэриин гол [...]рюусалгатай [...]эн гэхэдэ,

эдиршүүлые сэдьхэл бодолой талаар гэхэ гү, али моральна хүмүүжүүлгэ болоно. Манай хоёрдохи һургуулиин педколлектив хэдэн жэлэй туршада тус асуудалые шэнжэлэн, тусхай ниитэ түсэбөөр нэгэ шэглэлтэй хүдэлмэри ябуулжа байдаг. Энэ хадаа үзэл сурталай-политическэ хүдэлмэри болоно. КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй материалнуудтай, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Ю. В. Андроповой хэлэһэн үгэтэй танилсаад байхадаа, бидэ зүб зам баримталанхайбди гэжэ үшөө дахин этигээ һэмди. Тиихэдэ партиин ЦК-гай Пленумэй материалнууд бидэндэ шэнэ хүсэ, шэнэ дали олгохо шэдитэй шэргэшэгүй булаг боложо үгэһэн байна.

Манай һургуулида бэелүүлэгдэжэ байдаг үзэл сурталай-политическэ хүдэлмэри ямар хубинуудһаа бүрилдэнэ гээшэб? Нэн түрүүн ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлгые политическэ хүмүүжүүлгын таһаршагүй хуби гэжэ бидэ тоолодог гээшэбди. В. И. Ленинэй хэлэһэнэй ёһоор, политикада хабаагүй асуудал гэжэ манда байха ёһогүй ха юм даа. Ажалаймнай ерээдүйн халаан мүнөө һургуулиин партада һуугаад, эрдэмэй үндэһэнүүдые шудалжа байна бшуу.

Тиимэһээ ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлгэ хадаа имагтал ажалай гү, али үйлэдбэриин хэшээлнүүдтэ бэшэ, мүн бусадшье предмедүүдэй урогуудта, классһаа гадуур хэмжээ ябуулгануудта бэелүүлэгдэнэ ха юм. Эндэ жэшээ болгон, иимэ юумэ дурдаха дуран хүрэнэ. Программын ёһоор, И. С. Тургеневэй «Муму» гэжэ рассказ дүрбэдэхи класста шудалагдана. Бэрхэ багша гээшэ Герасимай гоёор, бэрхээр ажал хэхые һурагшадта анхаруулжа, тон тиимээр ажаллаха хүсэл өөһэдынь сэдьхэлдэ түрүүлжэ шадаха бшуу.

Үзэл сурталай-политическэ хүмүүжүүлгэдэ түүхын, литературын урогуудай үүргэ тухай хэлэлтэшьегүй, бүгэдэндэ мэдээжэ гүбэ даа. Сэрэгэй-патриотическа хүмүүжүүлгэ хадаа политическэ хүмүүжүүлгын гол һудаһан юм гэхэдэ, алдуу болохогүй. Сэрэгэй-патриотическа хүмүүжүүлгэ гээшэ түүхын, литературын хэшээлнүүд дээрэ, классһаа болон һургуулиһаа гадуур хэмжээ ябуулгануудай үедэ бэелүүлэгдэдэг. Мүн дуу, хүгжэмэй программаар хараалагдаһан политическэ удхатай дуунуудай үүргэ сэгнэшэгүй гэжэ мэдээжэ. «Зарница» гэжэ наадан, политическэ дуунай жагсаал гэхэ мэтын хэмжээ ябуулганууд сэрэгэй-патриотическа хүмүүжүүлгэдэ сэгнэшэгүй ехэ удха шанартай.

Һургуулида үнгэргэгдэдэг ямаршье хэмжээ ябуулгын хүмүүжүүлхы удха шанарые онсо тобойлгохо гэжэ бидэ оролдодог байнабди. Жэшээнь, долоон хоног бүхэнэй эхиндэ заатагүй политинформаци болодог. Эхин классуудта багшанар, вожатанууд тэдэниие үнгэргэдэг. Харин 4-дэхи классһаа эхилжэ, һурагшад классай хүтэлбэрилэгшын ударидалга доро тэдэниие өөһэдөө бэлдэжэ, үнгэргэжэ һурадаг. Ахалагша классуудай һурагшад политинформаци үнгэргэхэдөө, тоти болонхой.

Классай час гэжэ тусхай хэшээл байдаг гээшэ ааб даа. Энэ хэшээл дээрэ имагтал һурагшадай дутуу дундые шэнжэлхэ, гэмтэй хүниие зэмэлхэ бэшэ, харин һурагшадай шэнэ юумэ мэдэжэ абадаг байхаар тэдэниие бэлдэхэ гээшэ классай хүтэлбэрилэгшын нангин уялга гэжэ манда тоологдодог, тиимэ эрилтэ табигдадаг юм. Үнинэй багшанар — ахалагша классуудай хүтэлбэрилэгшэд А. Ф. Чебунина, В. А. Булнаева, В. Т. Козлова болон бусад эдэ хэшээлнүүдые үндэр дээдэ хэмжээндэ үнгэргэдэг шадабаритай болонхой.

Эндэ юун гэхээ һанаабши гэхэдэ, урок дээрэшье, классһаа гадуур хэмжээ ябуулга үнгэргэлгэдэшье багша гол үүргэ дүүргэдэг гэжэ үниһөө мэдээжэ.

Тиимэһээ багшын ажалые ёһотой соонь сэгнэхэ эрилтые жэншэдгүйгөөр сахиха гэжэ дирекци оролдодог. Багшын һайнаар ажаллаха арга нүхэсэл гэхэ гү, али микроклимат байгуулха гээшэ гүнзэгы удха шанартай. Наһажаалшье, залуушье, эрэгтэйшье, эмэгтэйшье багша һургуулидаа хүрэжэ ядан ерэдэг һаа, хүдэлмэридөө тэрэ заатагүй амжалта туйлаха. Тон баяртайгаар класста ороһон багшын хэшээлэй шанар һураггүй һайн байдаг гэжэ би ажагланхай агшаб.

Энээнтэй дашарамдуулан, залуу багшанарые зүбөөр хүмүүжүүлгэ тухай хэлэлтэй. Манай һургуулиһаа һүүлэй үедэ хэдэн багшанар пенсидэ гараа. Жэшээнь, арадай гэгээрэлдэ бүхы наһаяа зорюулһан, ажалай болон дайнай ветеранууд С. С. Апрелков, С. Я. Шленкович гэгшэд хуулита амаралтада ошоо.

Амаралтада гарагшадай орондо залуу багшанар олоороо ерээ. Тэдээндэ дүршэл гэжэ байхагүй. Имагтал бүхы мэдэхэ юумэеэ һурагшадта дамжуулан үгэхэ, тэдэниие зүбөөр, обществодо туһатай зон болгон хүмүүжүүлхэ хизааргүй ехэ хүсэл тэдэниие далижуулна. Зүгөөр тэрэ далинь хүдэржэн дэбихэ гү, али хүсэеэ бууран хумилдаха гү— ерээдүйн асуудал. Габэшье ерээдүйе хүлеэжэ бидэ байха аргагүйбди. Залуу багшанарай түргөөр бэеэ оложо, бэедээ этигэлтэй болохын тула туһалха шухала.

Тиихэдэ түрүүшын хэшээлнүүдһээ эхилжэ, тэдэнэй алдуу дутууень зохидоор заажа, һайн зүйлнүүдыень саг соонь тэмдэглэхэ гээшэ айхабтар хүмүүжүүлхы удха шанартай. Недондо залуу багшанарай 250 урогто орогдоо. Мүн орлогшонор үсөөн бэшэ урогто ороһон ааб даа. Илангаяа залуу багшанарай моральна шанарта бидэ анхарал хандуулнабди. Юундэб гэхэдэ, эдэмнай эдиршүүлые өөһэдөө хүмүүжүүлхэ үүргатэй зон ха юм! Теоретическэ бэлэдхэлэйнь дутагдалые заһажа болохо юм. Харин моральна талаараа эрэмдэгтэй хүн багша боложо шадахагүй гэжэ мэдээжэ.

КПСС-эй XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые, һургуули тушаа партиин ЦК-гай ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолнуудые үдэрһөө үдэртэ бэелүүлэн, нэрэ хүндэеэ үндэрөөр сахижа шадаха ерээдүйн эрхэтэдые хүмүүжүүлхэ гээшэ бидэнэй уялга мүн.

В. КОРЫТОВ,
Улаан-Үдын 2-дохи һургуулиин директор.

БАЙЛДААНУУДТА, АЖАЛДА ХАТУУЖАНХАЙ

Мүнөөдэр—Анголые сүлөөлхын түлөө арадай хүдэлөөнэй эмхидхэгдэһээр 27 жэлэй ой, МПЛА—Ажалай партиин 6 жэлэй ой

Сүлөөтэ ба бэеэ даагһан байдалтай болохынгоо урда тээ Анголын арад ута, хүндэ хүшэр зам гаталһан байгаа. Анголые сүлөөлхын түлөө арадай хүдэлөөнэй (МПЛА) хүтэлбэри доро тэдэнэр 14 жэл соо Португалиин колонизаторнуудта, тэдэнэй тала баригшадта эсэргүүсэн тэмсээ һэн. Эхэ оронойнгоо жаргалта байдалай түлөө тэмсэлдэ олохон патриодууд ами наһаяа алдаһан байна. 1975 ондо Анголо бэеэ даагһан байдалтай болоо һэн.

8 жэлэй хугасаа соо Анголын арад экономикоёо һэргээн хүгжөөлгэдэ гайхамшагта амжалтануудые туйлаа. Алмаз, түмэрэй болон зэдэй руда, нефть олзоборилго жэлһээ жэлдэ ургана. Волбосоруулгын промышленность амжалтатайгаар хүгжөөгдэнэ. Советскэ Союз болон бусад социалис оронууд Анголодо ехэ туһаламжа үзүүлнэ. Хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ, илангаяа кофи, сизаль, хлопок, саахарай тростник болон барайгар тарижа ургуулгада ехэ амжалтанууд туйлагдаа. Хүн зонойнь 80-яад процентынь хүдөө ажахын үйлэдбэридэ хүдэлдэг орондо энэмнай илангаяа шухала удха шанартай байна. Хүдөө ажахын кооперативууд һайн талаяа харуулаа. Кооперативуудта ороходоо, таряашад хамтын ажалай булюу һайн байһые ойлгоо һэн.

Үзэг бэшэггүйдэлгые усадхаха хэрэгтэ анголынхид айхабтар ехэ амжалта туйланхай. Найман жэлэй хугасаа соо Анголын 1 миллион шахуу хүн зон уншажа, бэшэжэ һураһан байна. Энээнэйнгээ түлөө Анголо ЮНЕСКО-гэй Н. К. Крупскаягай нэрэмжэтэ шанда хүртэнхэй. Орон дотор үндэһэн искусство болон соёл һэргээгдэн хүгжөөгдэжэ байна. Уран зохёолшодой холбоон, Национальна киногой институт. Уран зураашадай холбоон байгуулагдаа. «Хүнэй али бүхы талаараа хүгжэхын тула МПЛА-Ажалай парти бүхы эрхэ байдал байгуулдаг юм»,—гэжэ Уран зохёолшодой холбооной генеральна секретарь, Анголын мэдээжэ прозаик ба поэт Антонио Кардозо ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлбэ. «Колонизаторнууд болон империалистнуудһаа Эхэ ороноо сүлөөлһэн баатар сэрэгшэдые магтан дуулаха, революционно туйлалтануудые хамгаалдаг сэрэгшэдэй, хүниие хүнэй дарлан мүлжэдэггүй шэнэ общество байгуулгада эдэбхитэйгээр хабаададаг хото, хүдөөгэй ажалшадай ажабайдалые харуулха гээшэ манай уялга болоно»,—гэжэ тэрэ хөөрөөгөө үргэлжэлүүлбэ.

МПЛА—Ажалай парти болгогдожо хубилгагдаһан Анголые сүлөөлхын түлөө арадай хүдэлөөнэй хүтэлбэри доро эдэ бүхы амжалтанууд туйлагдаһан байна. Хэрбээ империалистнуудай, ЮАР-ай расистнуудай, бусад хархис хүсэнүүдэй Анголын арадта бэрхэшээл түбэгүүдые ушаруулаагүй һаань, амжалтануудынь бүри ехэ байха һэн. Орон доторхи байдалые тогтуурингүй болгохо, тэрэниие социалис хүгжэлтын замһаа хадууруулха, ЦРУ-гай үнинэй агент, Анголын арадта урбагша Ж. Савимби түрүүтэй правительствада засаг олгуулха зорилготойгоор Анголодо эсэргүү соносхогдоогүй дайн үүсхэгдэнэ. 12 миллиардһаа дээшэ долларой материальна гарза хохидол орондо ушаруулагданхай.

Иимэ орёо түбэгтэй эрхэ байдалда Эхэ ороноо, революциие сахин хамгаалхын тула жагсан бодохыень Анголын бүхы арадые МПЛА—Ажалай парти уряалһан байна. Тэрэнэй үүсхэлээр хото городуудта, хүдөө нютагуудта арадай һэримжын бригаданууд байгуулагданхай. Анголые сүлөөлхэ арадай зэбсэгтэ хүсэнүүдтэ сэрэгшэдые татана. Мүнөө бүхы орон дотор хүнүүд һайн дураараа тэрэнэй зэргэдэ жагсана. УНИТА-гай һүнидхэлшэдтэ, хүлһэншэдтэ эсэргүү тэмсэлдэ арадай һэримжын бригаданудай амжалтануудые туйлажа байһан тухай мэдээсэлнүүдые телеграф үдэр бүри асарна.

Хүдэлмэришэд, таряашад болон революционно интеллигенциин ниитэ нэгэн бата бэхи холбоое нэгэдүүлдэг хүдэлмэришэн ангиин парти болохо МПЛА—Ажалай партида эдэ үдэрнүүдтэ партийна эхин организацинуудта тоосоото һунгалтын кампани боложо дүүрэбэ. Эндэ хүдэлмэриин дүнгүүд согсологдоһон, хүтэлбэрилхы органууд шэнээр һунгагдаһан байгаа. Ерэхэ жэлдэ ниитэ-национальна партийна конференци үнгэргэхөөр хараалагдана. Тэрэ МПЛА—Ажалай партиин ээлжээтэ съездын үнгэргэгдэхэ болзорые хараалха, зүблэхэ зүйлыень тодорхойлхо байна.

МПЛА—Ажалай парти КПСС-тэй бата холбоо барисаатай юм. Хоёр партиин хоорондохи харилсаа холбоондо энэ жэлэй май һарада гар табилга тэдэнэй харилсаае хүгжөөлгэдэ шэнэ шата нээхэ.

Н. СЕМЕНОВ,
ТАСС-ай корр.

Луанда.

[...]АБРИИН 10—ХҮНЭИ [...] ХАМГААЛХА ҮДЭР

[...]Р ОНДОО [...]ЙДАЛ

[...]лэй саана, 1948 оной декабриин 10-да [...] Ассамблей Хүнэй эрхые хамгаалха бү[...]раци баталан абаһан юм. Тус документ [...]эдэг. Уласхоорондын эмхидэ ородог [...]рхэтэдэй адли хэрэглэхэ политическэ, со[...]ска ба соёлой гол эрхэнүүд тэрээн дотор [...]һэ шарайн, үндэһэ яһанай ба шажан [...]ргажа, хүнүүдые дарлаха ябадал буруу[...]лэнһээ хойшо декларациин баталагдан аб[...]10-най үдэр Хүнэй эрхые хамгаалха үдэр [...] тэмдэглэгдэдэг юм.

[...]даа эб найрамдалай, үнэн зүб ябадалай, [...] адли тэгшэ эрхын нангин дээдэ зорилго[...]рэнь бэелүүлхэ зэбсэг болохо бээ гэжэ [...]шүүд бодомжолһон юм. Теэд энэнь хэ[...]занажа ойлгохо, арадуудай хоорондохи [...] нэгэ нэгэеэ ойлголсолгые буруу һүргөө[...] гэжэ тиихэдэ, 1948 ондо хэн бодохо бай[...]үлэй жэлнүүдтэ США-гай зонхилхы бүлэ[...]ые хамгаалнабди» гээд, номнолгын ябуул[...]йноһоо хэнэ, коммунизмда харша «крес[...]носхоно. Ябуулагдажа байһан эдэ бүхы [...]ар удхань ямар бэ гэхэдэ, хүнэй эрхэ [...]ынгөө ойлгосые социальна талаараа тад [...]тай оронуудта—социализмын оронуудта [...] гэжэ оролдоно.

[...]нөөнэй дэлхэйдэ хүнэй эрхэ сүлөөгэй уд[...]шэ юм. Хоёр тад ондоо социальна байгуу[...]эй эрхын асуудалда тад ондоогоор хан[...]мэ ябадал ушарна.

[...]ство эрхэтэднай адли тэгшэ эрхэтэй гэ[...]соносхоно гээд баримтанууд гэршэлнэ. [...] концернын директорнүүд ба эндэхи али[...] үнэхөөрөө (ёһын тэдысэ бэшэ) адли тэгшэ [...]жэ болохо аал? Үгын ба хэблэлэй сүлөө [...]Йорк таймсын» ээзд ба негрнүүдэй ажа[...]үдэлмэригүйшүүл адли тэгшэ эрхэтэй гээ[...]даа. Ушарынь гэбэл, үйлэдбэриин хэрэг[...]рманай гарта байхадань, нүгөө зарима[...]элдэ байха зэргэтэй болоно бшуу.

[...]удалда социальна хоёр байгуулалтын тад [...] байһаниинь ажаллаха эрхын жэшээ дээ[...]эр харагдана. Манай орон дотор хүдэл[...]далай 50 гаран жэл соо үзэгдөөгүй бай[...] капиталис оронуудта 30 миллион шахуу [...] тоологдодог. Ажал хэжэ шадаха хүнүү[...] хүдэлмэригүй байхадаа хамаагүй, орой[...]йжа болохо гэжэ буржуазна политэконо[...] байна.

[...]удта эрхэтэдэй бусадшье гол эрхэнүүд [...]айхида орходоо булюу һайнаар хангаг[...]ригүй дээрэһээнь һураггүй олон хүн һу[...]лагдадаг. Элүүрые хамгаалгын гүрэнэй [...]ээрэһээнь, түлбэригүй медицинскэ туһа[...] хүн бүхэндэ хангагдадаг. Гэр байра ба[...]грамма бэелүүлэгдэнэ (жэл бүри манай [...] миллион бүлэ шэнэ гэртэ орожо, тол[...]нэй засагай зургаануудай хүдэлмэридэ 30 [...] хүн хабаададаг байна.

[...]ретиие, хүнэй эрхэ сүлөө тухай дүримүү[...]эдхэхэ гээшэ 1977 ондо баталан абтаһан [...]нституциин гол удха болодог байһаниинь

[...]Конституци дотор Совет гүрэнэй гадаадын [...]онууд элеэр тодорхойлогдонхой. Мүнөө [...]ай түлөө ядерна дайнай аюулые зай[...]лөө тэмсэл ябуулха гээшэ демократиин [...]үн болоно. Эб найрамдалай ба аюулгүй [...] байха бүринь, хүнэй эрхэ сүлөөе хан[...]эгүүр байха гэжэ Советскэ Союзда тоо[...]эбсэг үрдилдэн бүтээлгые үргэлжэлүүлгэ. [...]нь хюдаха шэнэ хэрэгсэлнүүдые зохёон [...] түрэлтэнэй оршон байлгада аюул то[...] Ушар ёһо мэдэхэ хүнүүд политическэ он[...] байгаашье һаа, иимэ хараа бодолые [...]иимэһээ СССР-эй эб найрамдалта үүсхэл[...]ы олониитэдэ дэмжэгдэдэг гээшэ.

[...]захиргаан хүнэй эрхын талаар тад ондоо [...]италдаг. Өөһэдынгөө эрхэтэдэй эрхэ сү[...]айхарамжагүйгөөр хандадаг (10 миллион[...]эригүйшүүл тоологдодог). Хүнэй эрхые [...]ниитын декларациие дэмжэн, ООН-до зо[...]эл шухала 19 документын оройдоол та[...]штадууд баталанхай. (СССР—бултыень ша[...]Граждан ба политическэ эрхэнүүд тухай, [...] социальна ба соёлой талаар эрхэнүүд [...]тнүүд, зүһэ шарайн илгаа гарган бүхы ян[...]усадхаха тухай конвенци болон бусад олон [...]лсээнүүдтэ США мүнөө болотор хабаа-

[...]гаха талаар гүрэнүүдэй хоорондо харил[...]элүүлэгдэжэ байхада, США-гай мүнөөнэй [...] зэбсэг үрдилдэн бүтээлгые һүжэрөөнэ, [...]ша бүхы хүсэнүүдые нэгэдүүлнэ, бэеэ [...] сэрэг дайгаар орожо, булимтаран ээл-

[...] бэшэ, уласхоорондын эмхиие олонхи [...]оной иимэ хараа шугамынь ёһо руугаа [...]ar. Дай жүрөөдэлгэ, коммунизмда харша [...]гэ, бусад гүрэнүүдэй аюулгүй байдалда [...] һэдэлгэ демократиин ба хүнэй эрхын [...] юм гэжэ Советскэ Союзда тоолоно.

Валерий ТЕЛЕГИН,
(АПН).

Буряадай гүрэнэй оперо болон баледэй академическэ театрай бэлигтэй залуу дуушадай болон республикынгаа нэрэ хүндые суурхуулжа байһан мэдээжэ артистнарай концерт һаяхан үнгэргэгдэбэ.

Иимэ концертнүүдэй үедэ харагшад өөһэдынгөө дуратай артистнуудтай дахин уулзажа, тэдэнэйнгээ зохёохы бэлиг шадабарийн хурсадажа байһыень хужарлан харадаг гээшэ. Түсэбэй ёһоор хараалагдаһан концертдэ РСФСР-эй арадай артистка Л. Левченко, РСФСР-эй габьяата артистнууд В. Буруев, В. Ганженко, Буряадай АССР-эй арадай артистнууд Т. Муруева, Ю. Муруев, Л. Шоболов, залуу дуушадай бүхэсоюзна конкурсын лауреат Б. Бороев, «Вердиевские голоса» гэжэ уласхоорондын конкурсдо илагша Г. Шойдагбаева, М. Глинкын нэрэмжэтэ дуушадай конкурсын лауреат В. Бальжинимаев, дуушад О. Аюрова, С. Дашицыренова гэгшэд хабаадаһан байна.

Оперо болон баледэй академическэ театрайхидай ээлжээтэ концерт Шэнэ жэлдэ зорюулагдажа, декабриин 27-до үнгэргэгдэхэ.

Һаяхан үнгэргэгдэһэн суглаан дээрэ тус театрай артистнууд өөһэдынгөө салин хүлһэнһөө мүнгэ суглуулжа, Эб найрамдалай жасада дамжуулба. Тиигэжэ оперо болон баледэй академическэ театрай артистнууд амгалан байдалай түлөө хубитаяа нэгэтэ бэшэ оруулна.

Манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Бэлигтэй залуу дуушан С. Дашицыренова.

А. ШОЙЖОЛОВОЙ фото.

НҮХЭДЭЙ ДЭМЖЭЛГЭ

Эржена Будаевагай хүндөөр үбшэлөөд байхадань, түрүүшынь дэмжэгшэд, туһалагшадынь нүхэдынь һэн. Буряадай багшанарай институдай студентка, ниитын ажабайдалда эдэбхитэй хабаадагша басаган олоной дунда мүнөөшье хүндэтэй зандаа. Юуб гэхэдэ, тэрэ үбшэндөө диилдээд, ажабайдалда дурлалаа алдаа бэшэ, харин бүри үсэдөөр, бүри оролдолготойгоор һуралсалаа үргэлжэлүүлээ һэн.

Больницада хэбтээд, номоо үзэхэ, студент нүхэдтэеэ сүг сессиингээ шалгалтануудые тушааха гээшэ ехэ хүсэл эрмэлзэлдэй гэршэ мүн шуу. Гансал «эрхим» гэһэн сэгнэлтэнүүд Эржэнын зачеткые шэмэглэдэг. Ленинскэ стипендиатка ха юм. Түүхэ ба хэлэ бэшэгэй факультедтэ ороһонһоо хойшо Эржена спортоор бэеэ һоридог, группын комсоргоор, залуу лекторнүүдэй һургуулиин соведэй түрүүлэгшээр һунгагдаа һэн. Хэзээдэшье хүхюу, урагшаа һанаатай, бултанда туһалха, эдэбхижүүлхэ гэһэн эрмэлзэлтэй басагые нүхэдынь хүндэлөөгүйдөө яахаб?

Үнэн нүхэд... Эдэнэр лэ Эржэнын элүүр энхэ болохын түлөө сэдьхэл һанаагаа тэгшэлнэ бшуу. Больницада дахин бэеэ эмшэлүүлхэ үедөө ниитынгээ хүдэлмэридэ урдынхидаал адляар хабаадаһаар. Нүхэдынь Эржэные хараад: «Огто хубилаагүйш, бэрхэш Эржена» гэлдэдэг.

Е. МИХНИК,
ИГУ-гай студентка.

ТАСС АПН
ХИЛЫН СААНАҺАА

БҮРИМҮҺЭН ҺАЙШААНА

УЛААН-БААТАР. Ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха гол шухала асуудалда Советскэ Союзай шууд сэхээр, бүтэмжэтэй һайнаар хандажа байһыень найруулһан КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. В. Андроповой Мэдүүлгые МНР-эй Арадай Ехэ хурал бүримүһэн һайшаана гэжэ Монголой гүрэнэй засагай дээдын зургаанай эндэ болоһон ээлжээтэ сесси дээрэ абаһан мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ.

США болон НАТО-гай талаар тэдэнэй союзнигуудай бодомжогүй алхам Женевэдэхи хөөрэлдөөнүүдые таһалдуулаа, буу зэбсэгүүдые үрдилдэн бүтээлгые дэбэргээ, ядерна дайнай аюулые улам һүжэрөөгөө гэжэ документ дотор хэлэгдэнэ.

Дэлхэй дээрэ эб найрамдал ба амидаралые сахин хамгаалха, ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха уряатайгаар МНР-эй Арадай Ехэ хуралай депутадууд Азиин ба Номгон далайн оронуудай парламентнуудта хандаба.

МНР-эй арадай ажахые хүгжөөлгын 1984 оной түсэб болон Гүрэнэй бюджедые сесси зүбшэн хэлсэжэ, баталһан байна. МНРП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, МНР-эй Арадай Ехэ хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал, МНРП-гэ ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ж. Батмунх болон Монголой бусад хүтэлбэрилэгшэд сессиин хүдэлмэридэ хабаадаһан байна.

ХАРИЛСААН ТУХАЙ ПРОТОКОЛДО ГАР ТАБИГДАА

АММАН. СССР-эй Журналистнуудай холбооной болон Иорданиин Журналистнуудай холбооной хоорондо 1984—1985 онуудта тогтоогдохо харилсаа холбоон тухай протоколдо эндэ гар табигдаа. Мэдээсэлэй талаар харилсаа холбоогоо саашадань хүгжөөхые, хоёр эмхиин делегацинуудай хоорондоо ябалсажа байхые тэрэ хараална.

ТҮГЭСХЭЛЭЙ ШАТА

ПАРИЖ. Баруун Европын долоон оронной сэрэгэй-политическэ эмхиин — Баруун Европын холбооной парламентска ассамблейн 29-дэхи сессиин түгэсхэлэй шата эндэ нээгдэбэ. Европодохи аюулгүй байдал тухай, Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалһаа уламжалан тохёолдоһон хойшолонгүүд тухай. Чадтахи байдал тухай асуудалнууд НАТО-гай дээдын зургаанудай бүлэг заседаниинуудай урда тээ үнгэргэгдэдэг заншалтай сессиин зүблэхэ зүйлдэ табигдаба. «Бүлэглэлэй харилсалгын газарһаа газаа тээгүүр» НАТО-гай нэгэдэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдые хэрэглэхэ арга боломжо тухай асуудалые сессиин үедэ зүбшэн хэлсэхые хараална.

ВАШИНГТОН. Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые улам түгшүүрилтэй болгожо байһан США-гай болон Израилиин хоорондохи ээрхэг түримхэй стратегическэ бүлэглэлые бэхижүүлгэ ушар ёһо ойлгохо американецуудай һанааень ехээр зобооно.

РЕЙГАНЭЙ ПОЛИТИКЫЕ БУРУУШААЛГА

Рейганэй захиргаанай Дүтын Зүүн зүгтэхи политика аюултан байна гэжэ тус районой хэдэ хэдэн оронуудаар ябапанаа бусажа ерэһэн ниитын нүлөө ехэтэй эмхиин — американ хаинарай комитедэй делегациин гэшүүд эндэ үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ мэдүүлбэ. Тусхайлбал, «араб оронуудта ба арадуудта эсэргүүгээр Сагаан байшангай бэелүүлжэ байдаг сэрэгэй ябуулганууд эндэ эб найрамдал хангаха хэрэгые түбэг бэрхэшээлдэ оруулна, тэндэ үргэн ехэ дайн байлдаа үүдхэхэ аюул тохёолдуулна» гэжэ эмхиин хүтэлбэриин түлөөлэгшэ К. Джонсон тэмдэглээ.

США-гай ба Тель-Авивай «стратегическэ холбоое» бэхижүүлхэ тухай Израилиин премьер-министр И. Шамир албанай хэрэгээр Вашингтондо ерээд байха үедөө ехэ оролдолго гаргаба. Энэ алхам хадаа тус районой оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ США-гай сэрэгэй хамааралсалгые үргэдхэхэ, бэеэ даагһан араб оронуудые хашаха харшалха гэһэн һэдэлгэ болоно. США-гай сэрэгүүдээ Ливанһаа гаргатарынь Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал гуримшуулагдахагүй юм гэжэ американ ниитын ажал ябуулагша анхаралаа хандуулба. Вашингтоной үүдхэһэн нюуса үгэсөөнүүд, США-гай зэбсэгтэ ябуулганууд Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые али бүхы талаарнь гуримшуулан һайжаруулгада һаад ушаруулна гэжэ эмхиин эдэбхитэн Р. Янг тэмдэглээ.

Рейганэй захиргаанай Дүтын Зүүн зүгтэ бэелүүлдэг мүнөөнэй хараа шэглэлээр һанаагаа зобоһоноо США-гай гүрэнэй секретариин орлогшо байһан Дж. Болл мэдүүлбэ.

ВЕНЕСУЭЛЫН ШЭНЭ ПРЕЗИДЕНТ

КАРАКАС. Демократическа ябуулга гэдэг оппозиционно ехэ партиһаа кандидат Хайме Лусинчи 1984—1988 онуудта Венесуэлын президентээр һунгагдаа. Декабриин 4-дэ үнгэргэгдэһэн бүгэдэ ниитын һунгалтын үедэ һунгагшадай 50 шахуу процентнь тэрэнэй түлөө дуугаа үгэбэ. Конгресс болон штадуудай хуули гаргадаг суглаануудта һунгалтанууд нэгэн доро үнгэргэгдэһэн байгаа. Демократическа ябуулга гэдэг парти сенат болон депутадуудай палатада олонхи һуури абаһан байна.

Ерэхэ жэлэй февраль һарада шэнэ президент засагаа гартаа абаха юм.

Гүрэнэй толгойлогшын тушаалда кандидадаар дэбжүүлэгдэхынгээ урда тээ Х. Лусинчи демократическа ябуулга гэдэг партиин генеральна секретарь байһан юм. Гүрэнэй секторэй, үмсэ ээзд баяшуулай ба ажалшадай хабаадалгатайгаар национальна экономикоёо тогтуурижуулха зорилготойгоор хэдэн хубилалтануудые хэхээр хараална.

Бүлэглэлнүүдтэ хабаадахагүй, бүхы гүрэнүүдтэй али алиндань ашатай туһатай харилсаагаа хүгжөөхэ, тэдэнэй дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй, өөһэдөө өөһэдыгөө тодорхойлхо эрхые хүндэлхэ гэһэн гол ёһонуудые Венесуэлэ гадаадын политикадаа бэелүүлхэ юм гээд документ дотор тэмдэглэгдэнэ.

ЯПОНОЙХИД ШҮҮМЖЭЛНЭ

ТОКИО. Сэрэгэй бэлэдхэлнүүдээ улам үргэдхэхэ талаар Я. Накасонэгэй правительствын бэелүүлжэ байһан хараа шэглэлые Японой олонхи хүн зон дураа гутан буруушаана. «Иомиури» газетын олониитын дунда үнгэргэһэн асуултын элирхэйлэн харуулһанай ёһоор, оронойхүн зоной 75 процентнь буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгада мүнгэ зөөри ехээр һомололгые болюулха гэһэн эрилтэ табина. Асуугдаһан хүнүүдэй хахадһаа үлүүниинь сэрэгэй гаргашануудые хороохын түлөө дуугаа үгэбэ. Накасонэгэй кабинедэй бэелүүлжэ байгаа политика хүн зоной ажаһуудалые һайжаруулгада гаргашалагдадаг мүнгэ зөөрине улам хаһана. Энээгээр Японой хүн зон һанаагаа зобожо байна. Оронойайхабтар ехэ үри шэритэй байгаашье һаань, сэрэгэй гаргаша жэлдээ 6—7 процентээр үргэдхэгдэнэ.

Нью-Мексикодэ американ «Першинг-2» ракетэ туршалга.

АГААРАЙ ДЭЭРМЭШЭД УНАГААГДАА

ДАМАСК. Сириин сэрэгэй түлөөлэгшын эндэ тараагдаһан мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэһэнэй ёһоор, декабриин 6-да Израилиин хоёр тагнуулшан-самолёт Ливанай Бекаа голдо амгалан тайбан байдал хангаха арабууд хоорондын хүсэнүүдэй бүридэлдэ ородог Сириин сэрэгүүдэй бэхилэлгэнүүд дээгүүр ниидэбэ. Агаарай добтолгоһоо хамгаалалта хэхэ Сириин хүсэнүүд агаарай хоёр дээрмэшэдые буудажа унагааһан байна.

ТОЛИ

Американ шэнэ ракетэнүүдые Баруун Европодо тараан тодхолгые бухы дэлхэйн түрүү үзэл бодолтон, Советскэ Союзай хүн зон эрид шүүмжэлэн буруушаана. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. В. Андроповой энэ талаар хэһэн Мэдүүлгэ ажалша коллективүүд бүхэнэдэ үргэнөөр дэмжэгдэнэ. Оронойнгоо оборонын хүсые бэхижүүлгэдэ эб найрамдалай хамгаалгын Буряадай республиканска комитет ехэ үүргэ дүүргэхэ зорилготой.

Мүнөөдэр манай корреспондент Г. Дашеева энэ комитедэй харюуһалгата секретарь Т. З. Гармаева хандажа, хэдэн асуудалда харюусахыень гуйба.

МАНАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

ЭНЭ ДЭЛХЭЙДЭ ЭБ НАЙРАМДАЛ МАНДАГ!

Асуудал: Тимофей Занаевич, амгалан тайбан байдал сахилга үе сагаймнай эгээл шухаг зорилго мүн. Тиимэһээ эб найрамдалай совет жасын эмхидхэгдэһэн тухай хэдэн үгөөр хөөрэжэ үгыт.

Харюу: Нимтын эмхи зургаануудай үүсхэлээр 1961 ондо манай орон дотор тусхай иимэ жаса байгуулагдаһан юм. Тэрэнһээ уламжалан эб найрамдалай жасада туһа нэмэри оруулхаар комисси 1975 ондо манай республикада эмхидхэгдэһэн байна. Зүүн Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделени, Буркоопсоюзай коллективүүд, профсоюзна, комсомолой организацинууд энэ үүсхэл нэн түрүүлэн дэмжээ бэлэй. Улаан-Үдын Советскэ районие абаад харабал, түбэй геологическэ экспедициингэ 1645, ЛВРЗ-гэй мэдэлэй хүгэлдэ 7-дохи ясли-садай хүдэлмэрилэгшэд 1738, кооперативна техникумэй багшанар, студентнэр 130 түхэриг тииходэ оруулһан юм. Октябрьска районой ажалша коллективүүд соохоо инфекционно больницынхид 553, Буряадай барилгын управлениин 1-дэхи СМУ-гай түлөөлэгшэд 1613 түхэриг дамжуулаа бэлэй. Железнодорожно районой гол эдэбхитэдынь түмэр замшад һэн. Революционно баян ёһо заншалнуудай энэ коллективүүд энэ шухала хэмжээ ябуулгаһаа хажуу тээ байха аргагүй бэлэй. Жэшээлхэдэ, сигнализаци болон холбооной 10-дахи дистанци, Улаан-Үдын станци, түмэр замай дистанци, вагонно депо гэхэ мэтэ тус тустаа 1533, 1000, 2970, 3704 түхэриг мүнгэ эб найрамдалай жасада зорюулаа бэлэй.

Асуудал: Амгалан тайбан байдалай ашэ туһада өөһэдынгөө һайн дураар хубиингаа мүнгэ зөөри эгээл түрүүн оруулһан хүнүүд тухай хөөрэжэ үгыт.

Харюу: Социалис Ажалай Герой, Сэлэнгын совхозой суута хонишон В. Г. Романовагай 7 мянган түхэриг 1977 ондо дамжуулһан тухай хэблэлдэ үргэнөөр бэшэгдэһэн. Тиихэдэ Эсэгэ оронойнгоо хамгаалгын дайнай үедэ самолёт бүтээлгэдэ мүнгэ эльгээһэн П. М. Мункэев 2 мянган түхэриг оруулаа һэн. Тэрэ мүнөө 78 наһатай, хүгшэрэй мэндэ. Улаан-Үдын масловазада ажаллаһан. Зэдын районой Инзагатада ажалладаг ажалай ветеран Е. Н. Данзанова 1977 онһоо жэл бүри нэгэ һарынгаа пенсиингээ, онсолбо 72 түхэриг 60 мүнгэ дамжуулдаг ажашалтай болонхой. Гэхэтэй хамта тэрэ 1982 ондо энэниигээ гадуур 500 түхэриг нэмэлтэ мүнгэ оруулаада, иигэжэ хэлээ бэлэй: «Капиталис оронуудта үлэсхэлэн хоохон байдалда зобожо байһан үхибүүдтэ багаханшье һаа нэмэри болог лэ даа». Тэрэнэй наһанаһаа хани — 1-дэхи группын инвалид Б. Ц. Бадмаев мүн лэ дэмгэр сэдьхэлтэй хүн. Тэрэ һарынгаа пенсиие энэ жасада зорюулаа бэлэй. Улаан-Үдын локомотивна депогойхид эдэбхитэй. Жэшээлхэдэ, машинист И. В. Носковой салин хүлһэнһөө һара бүридэ 5 түхэриг орожо байдаг. Тэрэ һаа 13-дахи салингаа баһал энэ хэрэгтэ оруулаа.

Асуудал: Хубиингаа үнэтэй сэнтэй хэрэгсэлнүүдые иимэ жасада дамжуулха мүн лэ дэмбэрэлтэй бшуу.

Харюу: Тиимэл даа. 1979 ондо А. А. Башкуева энэ үүсхэлдэ эгээл түрүүшынхеэ эхи табиһан юм. Үнинэй коммунист, наһаараа гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэ яДаган энэ эхэнэр хүндэтэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадаа гээд тэмдэглэе. Мүнөө шахардуу түгшүүрилтэ үе сагта энэ үнэтэ үүсхэлые үргэлжэлүүлэгшэд олошороо. Жэшээлхэдэ, нарин сэмбын комбинадта хүдэлдэг Надежда Антоновна, мяха-консервын комбинадай хүдэлмэришэн Михаил Мамушкеевич Хингеевтэн алтан эд хэрэгсэлнүүдээ дамжуулхадаа, мэдүүлгэ соогоо ингэжэ бэшээ һэн: **«Манай эсэгэнэр дайнда хабаадаһан юм. Эдэнэр дэлхэйе дарнин утааһаа, гал түймэрһөө абараа. Бидэшье, мүнөөдэрэй үетэн дайн дахаар һэргылхэ шадалтайбди. Хоёр үхибүүтэйбди. Эдэнэрэй энеэдэн хэзээдэшье хонгёо, харасань нёлбоһогүй тунгалаг байг лэ. Эхэнүүд, эсэгэнэр, үри хүүгэдэйнгээ ерээдүй тухай бодожо үзээл!»** Зүүн Сибириин соёлой институдай багшанар Татьяна Станиславовна, Александр Григорьевич Кузнецовтон тухай олондо мэдээсэгдээ һэн. **«Дайнай хүшэр үе. Ленинградай блокадые бэе дээрээ үзэһэн, зобоһон тамата тэрэ үедэ эхэ, эсэгээ алдажа үншэрһэн би США болон НАТО-гай бусад оронуудай хүн түрэлтэнэй хюдахаар ябуулга хэжэ байхадань, урэ зүрхэеэ доһолгоном. Минии басаган оройлоо 4 наһатай. Алтан дэлхэйн жаргалта наран уридмни, бусадшье үхибүүдтэ адли тэгшэ гэрэлтэг лэ гэхэ байнаб»,** — гэжэ Улаан-Үдын 1-дэхи педучилищиин багша Т. П. Домбромская мэдүүлээд, алтан бэһэлиг, бусад үнэтэ зүйлнүүдые эб найрамдалай ашэ туһада тушааһан байна.

Асуудал: Тимофей Занаевич, уласхоорондын харилсаанда иимэ аюултай байдалай тохёолдоод байхада, эб найрамдалай түлөө хүдэлөөн үдэр бүри үргэдэнэ. XVII зоной политическэ һэримжэ дээшэлнэ бшуу.

Харюу: Ажалша коллективүүдтэ суглаанууд, эб найрамдалай вахтанууд саг дары үнгэрэгдөө. Локомотив-вагон заһабарилгын, авиационно, шэлэй заводуудай, мяха-консервын комбинадай, прибор бүтээлгын нэгэдэлэй, БАМ-ай барилгын организацинуудай. Зэдын, Яруунын, Кабанскын, Загарайн ба бусадшье районуудай колхоз, совхозуудай коллективүүд ехэ хэмжээнэй нэмэри жасадамнай оруулаа. Гансал үнгэрһэн ноябрь һарые абаад харабал, аяар 355 мянган түхэриг болоно. Ветерануудһаа, пенсионернүүдһээ гадна һурагшад, залуушуул эдэбхитэй болоно байнхай. Хубиингаа зүгһөө дамжуулганууд олошороо. Ципиканай принскын хүдэлмэришэн Э. П. Лукьянов 3147, «Нилова пустынь» курортын хүдэлмэрилэгшэ И. П. Акимов 1765 түхэриг энэ жэлдэ эб найрамдалай хэрэгтэ һайн дураараа оруулаа. Гэхэтэй хамта И. П. Акимов 1982 ондо 1315 түхэриг тушааһан байха юм. Эдэ бүгэдэ жэшээнүүд совет хүнүүдэй патриотическа гүн мэдэрэлые, тэдэнэй һэримжын дээшэлжэ байһые гэршэлнэ бшуу.

Асуудал: Илангаяа эдэбхитэй хүдэлдэг районно комиссинуудые нэрлэжэ үгыт.

Харюу: Улаан-Үдын Железнодорожно (түрүүлэгшэнь Социалис Ажалай Герой, Улаан-Үдэ городой хүндэтэ эрхэтэн Б. З. Поздеев), Хойто-Байгалай (түрүүлэгшэнь О. Ф. Усынин), Зэдын (түрүүлэгшэнь А. Н. Шатуев), Загарайн (түрүүлэгшэнь В. В. Прокопьев), Кабанскын (түрүүлэгшэнь А. У. Дарханов) районуудай комиссинууд илангаяа ашаг үрэтэйгөөр ниитэ-ойлгуулалмжын хүдэлмэри ябуулдаг, тиимэһээл үрэ дүнгүүдынь һайшаалтай. Ахын, Прибайкалиин, Сэлэнгын районуудые дурсангүй гарахаар бэшэ ха. Байгша ондо Железнодорожно районойхид 250 мянган, Хойто-Байгалайхид 270 мянган, Зэдын районой ажалшад 45 мянган түхэриг эб найрамдалай совет жасада оруулаа.

Асуудал: Тимофей Занаевич, комитедтэтнай олон тоото бэшэгүүд ерэжэ байдаг. Ямар нэгэн бэшэгһээ хэһэг дурдажа боломоор гү?

Харюу: Боломоор. Улаан-Үдын дүлии хүүгэдэй интернат-һургуулиин һурагшад ингэжэ бэшэнэ: **«Загарайн районой «Эрхирэгэй» совхоздо зундаа хүдэлжэ олоһон мүнгэнэйнгөө хубиие амгалан тайбан байдалай жасада оруулхамнай. Манай жаргалтай бага наһые буляажа, ажабайдалыемнай таһалдуулха гэһэн һэдэлгэнүүдэй ябуулагдажа байхада, һуралсал, хэрэгүүдээ эдэбхижүүлхээр зоригжонхойбди. Эб найрамдалай хэшээлнүүд хаа-ягүй үдэр бүри үргэлжэлэг».**

СУУТА АРТИСТ — БУРЯАД ОРОНДО

СССР-эй арадай артист Е. П. Леонов Буряад орондомнай айлшалжа байна гэжэ уншагшад дуулаһхай ааб даа. Евгений Павлович энэдэ гурбадахяа ерэбэ гээшэ. Сэхыень хэлэбэл, манай гүрэнэй ород драмай театрай коллективэй уряалаар мүнөө тэрэ ерээ юм. Юуб гэхэдэ, үнгэрһэн хабар Москвада буряад литературын болон искусствын үдэрнүүдэй болоходо, Е. П. Леонов ВТО-гой ба Актернуудай түбэй байшангай зүгһөө угтан абаһан, хани халуунаар амаршалһан байна.

Е. П. Леоновой зохёохы ажал олон һалбаритай юм. Совет ороной болон дэлхэйн олонниитэ тэрэниие кинодо бэрхээр наададаг, үнэншэмэ һайн образуудые экран дээрэ байгуулдаг гэжэ мэдэдэг болонхой.

Харин өөрөө хадаа театрта голгүй мээхэй, сцена дээрэ наадажа, харагшадтай нюур нюураараа уулзаха дуратай байһанаа нюудаггүй. Ород драматическа театрай зал соо, Улаан-Үдын предприятинуудта «Дурыем буляаһан театр» гэһэн сонсхол доро болоһон байһан олон тоото уулзалганууд тэрэниие гэршэлнэ.

Богонихон саг соо Евгений Павлович хэдэн арбаад уулзалга хэжэ үрдеэ. Авиационно, прибор бүтээлгын заводуудай хүдэлмэришэдтэй уулзаа. Мүн БМДК-да, ЛВРЗ-гэй соёлой байшанда, Галуута-Нуурай ГРЭС-тэ, Кабанскын районой Селенгинскдэ хани халуун уулзалганууд болоо. СССР-эй арадай артист олон тоото уулзалганууд дээрэ өөрынгөө зохёохы ажал тухай хөөрэнэ, зүжэгүүдһээ хэһэгүүдые харуулна.

Манай театрай түлөөлэгшэд — РСФСР-эй габьяата артистнууд И. Юхневич, Л. Архипова, Буряадай АССР-эй арадай артистка Н. Туманова, артистнууд А. Виниченко, А. Наливайко, Г. Фёдоров болон бусад нүхэд суута артисттай хамта уулзалгада хабаадана, зүжэгүүдэй хэһэгүүдтэ наадалсана.

Х. БАЗАРОВА,
театрай директорэй орлогшо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Е. П. Леонов үгэ хэлэжэ байна.

АНДА НҮХЭДЭЙ УУЛЗАЛГА

Аха дүү Монголой Арадай Республикын Сэлэнгэ аймагай бүлэг түлөөлэгшэд манай республикада ерэһэн байна. Эдэнэр Улаан-Үдын, Кабанскын районуудай ажахынуудаар ябажа, хүдөө ажахын үйлэдбэриие оньһожоруулха дүршэлтэйнь хэдэн үдэрэй туршада танилсаба.

Түрүүшын үдэр айлшад Улаан-Үдын районой «Пригородный» совхоздо хүрэжэ, тус ажахын огород ургуулагшадай хүдэлмэреэр һонирхобо. Монголой Сэлэнгэ аймагай «Зүүн Хараа» гэжэ гүрэнэй ажахын коллектив «Пригородный» совхозтой харилсаа холбоотой болоһоор үнинэй юм. Анда ажахынуудай түлөөлэгшэд Сибириин хүйтэн уларилда огородой эдеэ ягаад ургуулаа һаа һайн бэ гэһэн асуудал зүбшэн хэлсэһэн, дүй дүршэлөө халан абалсаһан байна.

«Пригородный» совхозой теплична комбинадые эрхилэгшэ, Буряадай АССР-эй габьяата агроном Н. Н. Налётова, тус ажахын директор Н. И. Шунков гэгшэд үбэлэй үедэ үгэрсэ, помидор, ногоон мангир элбэг дэлбэгээр, яажа ургуулдаг тухайгаа айлшадтаа дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэһэн, мүнөө теплицэ соо хэжэ байһан хүдэлмэреэ харуулһан байха юм.

— Манай аймагай ажалшад танай республикада болоһон байһан шэнэ һонинтой танилсажа байха, түрүү дүй дүршэлыетнай халан абаха угаа дуратай байдаг гээшэбди. Мүнөө бидэнэр танай районуудта бии болгогдоһон агропромышленна нэгэдэл гээшэтэй танилсаха, дүй дүршэлыень халан абаха зорилго урдаа табинабди, — гэжэ Сэлэнгэ аймагай хүдөө ажахын управлениие эрхилэгшын орлогшо Нацагийн Дуламсүрэн уулзалга дээрэ хөөрэһэн байна.

Удаань айлшад Кабанскын районой ажахынуудтай танилсахаа оцюо.

В. ЛУМБУНОВ.

Үбэлэй ой соо шэмээгүй,
Үндэр нарһад дуурана.
Саада хүтэлэй оройгоор
Саһанай зада
мушхарна.
Аглаг тэрэ алаһаа
Агаарай байдал
хубилжа,
Захын мододой оройе
Задын амяар
шууюулна.

Б. Жанчиповай шүлэг.
Р. Абидуевай зураг.

ҮХИБҮҮД ХЭЛЭНЭ

ЗУНДАА УНТАДАГ

Багшань баабгай тухай хөөрэжэ үгөөд, класстаа хандаба:

— Үхибүүд, үбэлдөө унтадаг амитадые нэрлэгты даа.

Багшынгаа хэлэхые шагнаад һууһан һурагшад:

— Зумбараа, тарбаган.., — гэхэ мэтээр тоолобод.

— Үшөө ямар амитаниие мэдэхэбта? — гэжэ багшань асууба. Класс соо шэмээгүй. Гэнтэ нэгэ хүбүүн гараа үргөөд, мэгдүүгээр хэлэбэ:

— Зундаа унтадаг амитаниие би мэдэнэб.

— Яагаа һонин юм бэ? Хэн, юун байгаа гээшэб?! — гэжэ багшань һонирхобо.

— Жабар-Үбгэн! — гэжэ хүбүүн тоб байса харюусаба.

ЗУРУУЛ

Бэлэдхэлэй классай һурагша Баяр тоо бодолгодо ядалдадаг байба ха. Абань хүбүүндээ туһалха һанаатай, хоёр зуруул һарбайгаад, иигэжэ хэлэбэ:

— Би шамда 2 зуруул үгэбэб, тиихэдэ ахашни үшөө 2 зуруул нэмэжэ үгэбэ, хамтадаа хэды болохоб?

— Мэдэнэгүй, — гэжэ Баяр тэрэ дороо харюусаба.— Багшамнай тоо бодуулхадаа, манда ямаршье зуруул харуулдаггүй, зуруул бү баригты, аюултай юм гэжэ хоридог.

«ЗЭРЛИГ АМИТАН»

Багшань һурагшадтаа хандаба:

— Үхибүүд, ямар зэрлиг амитадые мэдэхэбта, нэрлэгты даа.

— Баабгай, шоно, хандагай, үнэгэн, шандаган, — гэхэ мэтээр үхибүүд тоолобод.

— Үшөө ямар ангуудые мэдэхэбта? — гэжэ багшань асууба.

Һурагшад һанажа ядахадаа, урда урдаһаа харалсан, абяа аниргүй һуубад. Һүүлшын партада һуудаг Дамба хүбүүн гараа үргөөд:

— Би мэдэхэб, — гэбэ.

— Хэлэ, хэлэ, юун байгаа гээшэб? — гэжэ багшань зүбшөөбэ.

— Шүдхэр! — гэжэ һурагша шангаар харюусаба.

ЯҺАН

Хэрэлсы дээрэ наадажа һууһан Баяр эжыһээ асууба:

— Ябаһан хүн яһа зууха гэжэ нагаса юундэ хэлэдэг бэ? Яһа зуугаад ябаһан нохоёе хараа һэм, теэд хүнэй яһа зуугаад ябахые нэгэтэшье хараагүйлби.

ДАБҺАТАЙ ДАЛАЙ

Табатай Володя хүбүүн абадаа хэлэбэ:

— Далайн уһан дабһатай юм гэжэ аха намда хэлээ һэн. Хэрбээ дабһагүй байгаа һаань, загаһад уһыень дуугаһан ууажархиха байгаа алтай?

АЛТАН ГАР

Зураатай Таня эжыһээ асууба:

— Эжы-аа, Батын баабайе юундэ алтан гартай хүн гэнэт? Гарыень харахада, алтан бэшэ ха юм?

АБЫН ХАРЮУ

Табатай хүбүүниинь:

— Баабай, баабай, хэлэлнии даа: томо болоходоо, эжыһээ асуунгүй, дуратай тээшээ ошодог болохо гүб?

— Ай даа, хүбүүмни, бишни өөрөөшье дуратай газартаа мүнөөшье ошохо эрхэгүйлби, — гэжэ абань һанаа алдан харюусаба.

Д. ОШОРОВ.

ВЕНЕЦИАНОВАЙ ШАБИ — УРАН ЗУРААША

КАЛИНИН. Ородой уран зурагай түүхэдэ байгаали болон портредуудые бэрхээр зурадаг шадабаритан мэтээр Григорий Сорока оронхой. М. Горькиин нэрэмжэтэ эндэхи областной библиотекэдэ нээгдэһэн выставкэ тэрэнэй түрэһөөр 160 жэлэй ойдо зорюулагдана.

Уран зураашын бүтээлнүүд, альбомууд, тэрэнэй ажабайдал ба зохёохы ажал ябуулга тухай номууд выставкэдэ бии.

А. Венециановай бэрхэ шабиин нэрэ удаан саг соо мартагдашаһан байһан аад, гансал Совет засагай үедэ крепостной уран зураашын хүшэр хүндэ ажабайдал гаталһан уран бэлигтэнэй намтар һэргээгдэһэн байна.

Тверии Молдино нуурай эрье дээрэхи Покровское гэжэ тосхондо тэрэ түрэһэн юм. Уран зурааша бүхы уран бэлигээ эндэхи үзэсхэлэн һайхан газар дайдада, эндэ ажаһуудаг хүнүүдтэ зорюулһан.

(ТАСС).

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

«Спортлотонуудай» декабриин 3-да үнгэрэгдэһэн 49-дэхи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«49-һөө 6-ень тааха спортлото»: 518 059 билет ороо. Зургаан номер хэншье таабагүй, табан номер (8 карточка) таагшад — 4.055 түхэриг, дүрбэн номер (678 карточка) тааһан хүнүүд — 68 түхэриг, гурбан номер (15376 карточка) таагшад 5 түхэриг абаха байна.

«36-һаа 5-ень тааха спортлото»: 3.462808 билет ороо. Табан номер (7 карточка) тааһан хүнүүд — 10.000 түхэриг, дүрбэн номер (1912 карточка) таагшад — 182 түхэриг, гурбан номер (68983 карточка) тааһан хүнүүд 9 түхэриг абаха.

«Спортлотонуудай» 49-дэхи тиражай шүүбэринүүд декабриин 14-һөө январиин 14 болотор түлэгдэхэ.

(ТАСС).

САГААН УЛАРИЛ

Республика дотор нэгэ сэлмэжэ, нэгэ бүрхэжэ байха, багаханаар саһан орохо, һуулаханаар һалхилха. Баруун тээһээ секундын 5—10 метр хүсэтэйгөөр һалхилха, 4—9 градус хүйтэн, Байгал шадар 0—5, зарим районуудта 13 градус хүрэтэр хүйтэн байха.

Улаан-Үдэдэ багаханаар саһан орохо. Баруун тээһээ 5—10 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. 5—7 градус хүйтэн байха.

НЮТАГААРХИДА МАГТАГШ

ЦЫРЕН-НАМЖИЛ Очирович Очиров Хэжэнгын ... Могсохон һууринда ажаһуудаг. олоч гээдэ ... һүүлэй үедэ совхоздоо хүдэлжэ байһанаа, пенсида ... Тэрэ һонирхолтой уран зурагуудай автор юм. «Бу... дай заншалнууд», «Буряадуудай түүхын үндэһ... дай аман зохёолой аялгаар» гэһэн темэнүүдтэ т... раһан, һиилэһэн бүтээлнүүд Совет ороной табан... табигданхай. 1974 онһоо эхилжэ, Буряадай Урал... дай холбооной зууршалгаар уласхоорондын, б... болон Буряадай республиканска выставкэнүүдтэ т... тээлнүүд табигдана. «Советская культура», «Пра... тии», «Буряад үнэн» газетэнүүдэй хуудаһануудта... тээлнүүдтэнь һайн сэгнэлтэнүүд үгтэһэн байна.

Ц-Н. Очиров уран зураг, һиилүүр дээрэ хүдэл... на, арадай аман зохёол суглуулдаг. Могсохон... түрэл нютагайнгаа түүхын музей эмхидхэнхэй. Эн... һонирхолтой экспонадуудые харахаяа хүн зон ... һаа ерэдэг болонхой.

Гадна Ц-Н. Очиров һонирхолтой зохёолнуудые... Шог ёгтото рассказуудынь «Байгал» журналда ... һон юм. Тэдэнь хурса баян хэлээр бэшэгдэһэн, ... гүүдынь адли онсо өөрын һонин маяг нугалбар... гэн удхатай.

Нютагайнгаа хүнүүд тушаа ажаглаһан юумэнү... лэглэн бэшээд, гар бэшэмэл ном болгожо, тэдэн... зурагуудые зураһан байха юм. Залуушуулай үбэш... гадада болоһон үдэшын нэгэ үзэгдэл тухай шүлэ... шагшадай һонорто дурадханабди.

ҮБҺЭШЭН ЗАЛУУШУУЛАЙ ҮД...

Ойдоб, наашаа отогһоо!
Одоол мүнөө һууряараа
Олоной дунда хабаараа
Огсом хүхюун гитараа:
Дин-дин, бим-бом-бүм!
Дэжэгэнүүлыш хургаараа,
Дээшэ доошонь
шэшэрүүлээд,
Дэгжээхэдыш сууряагаа.

Оройтоһон боро хараан,
Ошотоһон зуухын хүхэ
утаан,
Одо мушэнэй сасараан,
Ойрын горхоной салгидаан,
Обоорогшолой дундаһаа
Олдобо хоёр шуумардаан.
Осостойхоноор намжардаан,
Уридшалбал наадандаа.

Уяхан гарнуудай
нугаралдаан,
Уянгата хүгжэмэй
урилдаан,
Уйтахан джинсын
атиралдаан,
Утахан хүлнүүдэй
гастаргаан,
Газар дээхэнүүр
мастаргаан,
Гаһар солбон маталзаан,
Ганса, хоёр маһалзаан,
Гарамгай шадамар
нахилзаан.

Шэлбэһээ дэвхэ...
Сээжэһээ доохо...
Шэмээ жүһэтэр...
Шэгшы дээрээ...
Байра дээрээ...
Баруулжа-зүүлжэ...
Басагадай зүгта...
Бардам тухэлээ...
Мэхэтэйхэнээр...
Мэгдүүхэнээр...
Мэхэрхэдээ гэ...
Минии, шинни...
Халзан үбгэнэй...
Хараашалай хаш...
Хатараашадай...
Хабата хоёрой...
Ойдоб, наашаа...
Одоол мүнөө...
Олоной дунда...
Огсом хүхюун...
Дин-дин, бим-б...
Дэжэгэнүүлыш...
Дээшэ доошонь...
Дэгжээхэдыш с...
Ц-Н. О...

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. Мүрысөөндэ хабаадагшын үгэ. «Шэнэ орьёл өөдэ дабшаха» — түрүү бэшэг. «Республикын ажалай эршэ» — суглуулбари. Уялганууд хэр дүүргэгдэнэб? «Харюусалгатай зорилгонууд» — Н. Дегтяревой статья.

Хоёрдохи хуудаһанда. Марксистско-ленинскэ һуралсал. Хэшээлэй темэ: «Ю. В. Андроповой Мэдүүлгэ» — корреспонден... луулбари. Яру... ной залуу һаал... лаанһаа С. ... дэглэлнүүд. «Э... гын эрхэ нү... Н. Норбоевой ... дай зөөри — ... гүй. «Шалгажа... даха хэрэгтэй»... туевай корресп...

Гурбадахи... «Түрүүшын ... Иван Фёдоров... һаар 400 жэлэй ... новой статья ...

Дүрбэдэхи... Субботын галха...

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — «Элүүр энхэ байха дуратай һаа!». 10.10 — «Буратиногой выставкэ». 10.40 — Гитаристка Мария—Луиза Анидо наадаха (Аргентинэ). 11.30 — «Спортлотогой» 50-дахи тираж. 11.40 — «Архив смерти» — 5 серитэй уран һайханай фильм. (5-дахи сери). 13.40 — Скульптурын бүхэсоюзна выставкэ. 14.00 — «Энээниие таанад хэжэ шадахат». 15.05 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 15.20 — «Хани харилсаан» — тележурнал. 15.50 — Үхибүүдтэ уран һайханай богони фильмүүд. 16.40 — Украинын арадай хүгжэмэй концерт. 17.10 — Политическэ шэнжэлэгшэ Ю. А. Летуновой хөөрөөн. 17.40 — «Ан амитадай аймагта». 18.40 — РСФСР-эй габьяата артистка Ольга Эрдели. 19.00 — НАТО-гай ядерна һургаал тухай. Английн телевидениин баримтата фильмые поли... жэлэгшэ В. Дунае... ха. 20.10 — «В ... рошая погода...» ... жэг. 22.00 — «Вр... Доной хасагуудай ... хатарай ансамбл... 23.30 — «Экран... баримтата фильм... Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПР...

Москва. 8.55 — ... гын программа. 9... нэй гимнастика. 9... энхэ байха дурат... — Баримтата фи... «Үглөөнэй почто... дамжуулга. 10.2... далай хараа зэмэ... шалагшадай клуб... Шумиловай дуун... Азербайджанай ... программа. 13.50 ... һониной дэжэ. ... шо Г. Боровик ... хүтэлхэ. 15.20 — ... мыжский ба му... жэмдэ тэрэнэй ... нууд». 16.40 — ... СССР-эй Гүрэнэ... лауреадууд — про... тиин ба хүдөө ... мэрилэгшэд. 17.... вой М. Занькове... рэмжэтэ Гүрэнэй ... скэ театрай «Жит... гэһэн фильм-зүжэ... Бетховен. «Бетхове... фони» гэһэн цикл... номерой симфони... «Байгал, Шэнэ на... римтата фильм. 20.... жэмтэ киоск». 2... хоорондын шэнжл... «Амгалан нойрс... шуул!». 21.15 — ... байлга» — эрдэм... гын программа. 22... мя». 22.35 — «Ж... лостяка» — (1-д... хи сери).

Редакторай ...
И. Р-Д. ОЧИ...

Гэр бүлынхид... дүтынь түрэлхи... Ася Андр... ТАРМАКОВА... наһа бараһан т... сэнэ.
Хүдөөлүүлгэнь ... 10-да 12 часһа...
Адресынь: Октя... сын 21-дэхи гэ... байра.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-34-05, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-61, 2-57-63, информации — 2-60-91, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33-61, выпускающие — 2-35-95, отдел объявлений — 2-65-54

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Н-00677. Заказ № 283. Индекс 04649.